

ספר עמר ז אימורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים 344

אזל אמר ר' יוחנן שהלך להביא חזירים מאלכסנדריא של מצרים והא תניא תודום הרופא אומר אין פרה וחזירה יוצאה מאלכסנדריא של מצרים אא"כ הותבין האם שלה בשביל שלא תלד זוטרי אייתי בלא דעתייהו.

סימן שי [שכו]

לא תבנה אתהן גזית. ויראת מאלהין שלא להניף המקצר (א) דכתיב ב' וישמע יתרו ואם מוצח אבנים תעשה לי לא תבנה אתהן גזית כי הרבך הנפת עליה ותחלליה ותניא במכילתא גזית אין גזית אלא גזוזות שהונף עליהן ברזל ר' נתן אומר הרי שבנה בהן שני אבנים גזוזות שהונף עליהן ברזל שומע אני שיהא כל המוצח כולו פסול ת"ל לא תבנה אתהן גזית הן פסולות וכל המוצח כולו כשר וכתיב ב' כי תבא מוצח אבנים לא תניף עליהם ברזל אבנים שלימות תבנה ותניא בפרק ראשון בחולין [י"א ה'] כמה פניסת מוצח רשבי" אומר שפח ראב"י אומר כזית ומוקמינן לה התם באבנא אבל בשידא שנינו כמה פניסת

תועפות ראם

א"י למזרים דא"כ אינו אסור אלא מדבר יס סוף דהיינו הדך שהלכו בו ישראל אלא הכוונה היא שלא ילך מא"י למזרים ואפי' הולך בדרך אחר שזכו עיקר האיסור ולא בדרך הדבר תלוי עכ"ל. והוא דלא כמש"כ הגאון מהריש"ן ב' דברי שאלו ריש פ' מסעי וז"ל כיון שלא אסר רק אותו הדרך שמא"י למזרים א"כ מסתבר שלא אסר רק באלו הדרך שנסעו ממזרים לארץ לך נכתב בספר לדעת כל המסעות והמונחות שהיו עפ"י ד' ואסור להם לשוב בדרך הזה למען דעת שהי' ענין נפלא וגדול עד שאסר לשוב בדרך הזה לעולם ודוק היטב כי הוא דבר חדש עכ"ל ובאמת אין דבריו נראין כלל והוא דבר תמוה לומר דאנשי אלכסנדריא של מזרים דלענינו דעברו על לא חוספון לשוב וגו' שהלכו למזרים בדרך המסעות של בני ישראל, ואע"ג דאסור ללכת מא"י לכל חו"ל מ"מ לאו ליכא ואע"ג דליכא מ"מ וירשתה ארצה וישבתם בה לדעת הרמב"ם כ"כ ב' רבי' הוהב פ' שופטים. וראיתי בקובץ תשובות הרמב"ם ואלגרותיו בראש חלק ג' אנרות הרמב"ם שכתוב שם תולדות הרמב"ם ובהערה אות י"ב כ' להשיג על הרב החכם בעל שני עולם בפי' דברי הרמב"ם פ"ה מהל' מלכים ה"ח ש' "ואם יחשב לישב ולהשתקע שם אין בו מעשה" לדעת בעל שני עולם הפי' אין בו מעשה ללקות עליו אבל האיסור במקומו עומד ולדעת הרב המשיג שם אם נכנס לפרקמטיא אפילו תחישב צה אח"כ אין בו איסור דע"י לא בזה האזהרה וכן משמע לשון הירושלמי ובסחייע שם מדברי הרשב"ץ ז"ל בספרו זהר הרקיע עיי"ש וב' שרי חמד כללים מערכת יו"ד כלל מ"ו כתב בשם הרב אש דת ב' שופטים דמי שהולך למזרים לסחורה כיון שנגמם בהיתר מותר לישב שם אחר כך והרב הגאון המחבר תמה עליו נתי דמלקות ליכא איסורא מיהא ליכא עיי"ש וכיון לדברי השני עולם ש' להשיג על הרשב"ץ עיי' בדבריהם ודע דרבינו בחיי סדר שופטים כ' דעת רבינו הרא"ם וז"ל יש שסוברין שמנות דורות היה אלא לא אסר הכתוב הדירה במזרים אלא לאוהן שצאים לשם מא"י וכן יורה לשון בדרך הוא שאלהם הולכים שמנות פנים לארץ לא תשובתו ממנו למזרים עכ"ל :

(א) לשון הנדפס באורך וז"ל וזה יורנו שלא להניף ברזל על המוצח לפסולו ולחכותו שלא להרים המקצר על המאריך דכתיב כו' ועיי"ש במפתחות ש' סימן שכו' לא תבנה מוצח גזית אולם באמת רבינו בעמנו בהכתי' חשב שני לאוין בענין זה האחד כאן לא תבנה אתהן גזית והשני בסי' שז"י לא תניף ברזל ועיי"ש שכתב וזה יורנו שלא להניף ברזל על המוצח לפסולו ולחכותו דכתיב ב' והיה כי תבא כו' לא תניף עליהם ברזל והמסדר הר"ב עירבב ב' הלאוין יחד וכ' שלא להניף ברזל על המוצח לפסולו ולחכותו והוא הלאו דפ' כי תבא שלא להרים המקצר על המאריך הוא הלאו דלא תבנה אתהן גזית ובאין בהכתי' הדברים ברורים ובמנחת חינוך מ' מ"ס כתב לתמוה על הרמב"ם והחיווך שגראה מדבריהם דוקא אם צנה האבן שנגע צה ברזל לוקין על הלאו דלא תבנה וגו' וזה לא ועל דעתו גם המניף ברזל על האבן של מוצח הבנוי שער בלאו דלא תניף וגו' ולוקה ע"י דחוק הלאו שלא תבנה ואפי' בבנוי מ"מ אסור להניף ושובר בלאו דלא תניף והנה רבינו הרא"ם וה"ג באמת ס"ל כן וחשבו שני לאוין בענין זה כנ"ל וז"ל סוף פ' סי' שז"י ולמה שנה עליו הכתוב לעבור עליו בשני לאוין פי' שהמה שני ענינים נפרדים האחד לא תבנה וגו' דאם בנה לוקה והשני לא תניף עליהם ברזל ואפי' בבנוי והמניף לוקה אפי' לא בנה כלל והנה ממשכ"ר שלא להניף ברזל על המוצח לפסולו ולחכותו מוכח דס"ל דבנגיעה בעלמא לא עבר הלאו והוא דלא כדברי הרמב"ם צה' בית הבחירה פ"א ה"ט ובהלכה ט"ו ונראה דרבינו מפרש מ"ש במשנה ד' פ"ג דמדות לא היו סדין אוחן בכפים של ברזל שמה יגע ויפסול אין הפי' ויפסול מעטין פסול וכמש"ש מקודם במשנה נפגמה אחת מהן היא פסולה אלא פי' ויפסול מעטין פסול לך ור"ל שמה יגע ויפסול דהיינו יגח ויחתוך מקאת האבן והוא מוכרח לדעת רבינו ומהו הוליא דינו ש' שלא להניף ברזל על המוצח לפסולו ולחכותו והוא כלשון המשנה שמה יגע ויפסול ור"ל ושובר על הלאו דלא תניף וא"ש תיבת שמה דקאמר עיי"ש בפי' תפא"י אות מ"ו שמדע על המלת שמה ולפתח"כ בדעת רבינו שפיר קאמר שמה יפסול ויגח דבנא"ה לא עבר הלאו אלא דחיישין שמה יחתוך קצת כהברזל שנגע וא"ל לדברי רבינו מ"ש במשנה שם שהברזל פוסל בנגיעה ובפנימה לכ"ד דדוקא בנגיעה ובפנימה פוסל הברזל ומ"ש לכ"ד עיי"ש בפי' תפא"י ודלא כנ"י הרע"ב והפנימה כו' אולם מפני שיראהי לחדש דבר נראה לפרש דמשכ"ר שלא להניף ברזל על המוצח לפסולו ולחכותו ר"ל לאסוקי דלא נימא דאיסור זה דלא תניף עליהם ברזל אינו אלא באברים שכבר הוקדשו למוצח משא"כ בעודם חולין מותר לפסולן ולחכותן בברזל וכמש"כ החס' בסוכה מ"ט א' ד"ה שכל ובייט יבולין לחלק בין קודם שהוקדשו אברים למוצח לעודן חולין לאחר שהוקדשו וכמש"כ המל"מ בפי' מהל' בהב"ה ה"ט ב'ס ה"ב ע"ה רבינו דאף קודם שהוקדשו בעודם חולין אסור להניף עליהם ברזל לפסולן ולחכותן לנורד אבני מוצח שפסלו עיי' למוצח וכל' המל"מ שם דהאיסור אינו בשעת הנפת הברזל כ"ל בשעת הכנין כדכתיב לא תבנה אתהן גזית וא"ש ד' רבינו שם בסוף

ספר עמוד זאמורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים

מצרים מקרא קדש ב' בא אל פרעה מה מקרא קדש האמור להלן התיר בו אוכל נפש אף מקרא קדש האמור כאן התיר בו אוכל נפש.

סימן שו [קמז]

יום הזכרון. הזהיר ה' ב' אמור אל הכהנים וב' פנחס שלא לעשות מלאכה ביום הזכרון דכתיב בחדש השביעי באחד לחדש כל מלאכת עבודה לא תעשו ומנין שהתירה בו תורה אוכל נפשות כדאמרינן בשבועות פ"א [י' א'] על הא דתנן ר"מ אומר כל השעירים כפרתן שוה על טומאת מקדש וקדשיו ואמרינן מ"ט דר' מאיר אמר קרא אלה תעשו לה' במועדיכם הוקשו כל המועדות זה לזה פי' להשוות כפרת שעיריהן הכי נמי י"ל הוקשו כולם זה לזה להשוות איסורי מלאכותיהן ועוד אחרי שנאסרה מלאכה ביום הזכרון יש לנו לומר שנאסרה באותו ענין שנאסרה בשאר המועדות ור"ה אע"ג דאיכרי מועד דכתיב קרא עלי מועד אחר שלא נכתבה בו איסור מלאכה כלל אין לנו לאסור בו מלאכות ממעם היקש אחרי שלא נתבטל ההיקש כי יש לנו להעמידו בדבר הנראה באיזה ענין תיאסר מלאכה הנאסרת וגם לענין ר"ה לכפרת שעיר אליבא דר' מאיר ואע"ג דמילתיה דר' יונה אליבא דר' מאיר נאמרה ולאו אליבא דרבנן יש לומר דרבנן מודו בהיקש לענין דיני איסורי מלאכות ולא פליגי עליה דר"מ אלא אליבא דר"מ מעמיד ההיקש גם לענין כפרת שעירים ורבנן לא ילפי אלא לענין איסורי מלאכות (א) ודבר למד מעניינו והענין מדבר יותר באיסורי מלאכות מקרבנות. מיהו עיקר הדבר ואמיתו נראה היתר אוכל נפש ביום הזכרון מגזירה שוה דמקרא קדש כאשר למדנו למעלה לענין פסח דורות ועצרת ואם באת לומר יוהכ"פ נמי איכרי מועד ונאמר בו מקרא קדש נתיר בו אוכל נפש שתי תשובות בדבר חדא שאין אוכל נפש ביוה"כ שהרי אסור באכילה ושתייה ומאחר שאסרת בו אוכל נפש אין לנו ללמוד הנאת הגוף ומלאכת מצוה שהיא הנאת הנשמה שהתרנו ביום טוב שלא לחצאין דברה תורה ללמוד ועוד אין לנו ללמוד מפסח אלא הדומין לו שהן בלאו כמותו ולא ללמוד היתר וקולא על החמור ממנו שדבר הנראה יותר יש לנו לדרוש. כן נראה לי הטעם עד יורו לי צדק ואחריו ארדוף.

סימן שז [קכב]

ראשון ושמיני של חג הסוכות. צוה היוצר שלא לעשות מלאכה בראשון ושמיני של חג הסוכות דכתיב ב' אמור אל הכהנים וב' פנחס בחמשה עשר לחדש השביעי וכתוב בתריה ביום הראשון מקרא קדש כל מלאכת עבודה לא תעשו ואיסור מלאכתם כענין שנאמר בחג המצות ומעם שפרשתי למעלה ור"א (א) אומר אמרינן בשבת ב' כל כתבי הקדש דגמר גז"ש מחג המצות לחג הסוכות ט"ו ט"ז לענין איסור מלאכה גמרינן.

סימן שח [תב]

ולא יראו פני ריקם. יתברך שם יוצרנו שחיבב מתנות ברואיו וצוה בעלות ישראל לרגל לא יראו פני ריקם דכתיב ב' ואלה המשפטים וב' כי תשא וב' ראה אנכי לא יראו פני ריקם ותניא בחגיגה פ"א [י' א'] לא יראו פני ריקם בזבחים אתה אומר בזבחים או אינו אלא בעופות ומנחות ודין הוא נאמר חגיגה להדיוט ונאמר חגיגה (א) לגבוה מה חגיגה האמורה להדיוט זבחים אף ראייה האמורה לגבוה זבחים ומה הן זבחים

תועפות ראם

שם העיסור ויוהכ"פ אע"פ שנקרא מקרא קדש הזהיר בו הכתוב עיני נפש וי"ל מכלל היתר עכ"ל ודצינו בס' הסמוך להלן כ' יותר צוה: (א) כספר אהלי יהודה באור על הספרי ב' פנחס כתב ע"ד רבינו אלה ח"ל וז"ל דכ"ק דשבעות ט' ב' וי' מפורש דר"י ור"ש דפליגי חר"מ נמי ילפי הכי הקישל דבמועדיכם ור"ש בן יהודה נמי אית ליה הכי הקישל עיי"ש הסוגיא ע"כ: (א) ור"א כו' הדברים משוברים וכו"ל ובפרק ר' אליעזר אומר בשבת [קנ"א ב'] אמרינן דגמר גז"ש כו' מלאכה נמי גמרינן וכן צדקס איתא בשמות שכתוב שם וז"ל לאמר בשבת ב' כ"כ הקדש דגמר גז"ש כו' ובאמת ב' כ"כ הקדש לא מנאל הלימוד דחמשה עשר כו' גם כספר לימודי ד' לימוד ג"ד הניח גז"ש דברי היראים מאי שאל לר"א דנקט והלא כ"ע מודו בהך גז"ש עיין סוכה כ"ו א' אולם ע"כ ט"ס הוא בדברי היראים ונריך להניח שם כמ"כ כאן להניח ואחי שפיר:

(א) חגיגה לגבוה. ז"ל ראה לגבוה.

ספר עמור ו אימרים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים 346

נסיוני חלב ובפרק כיצד צולין [ש ע"ז ז'] אמרינן פת שאפאה עם צלי אסור לאוכלו בכוחה (ב) ואין לתרין דמי חלב הוי חלב מדרבנן דאי מדרבנן לא היו מחמירין כ"כ לאסור את הפת שאפאה עם הצלי ואומר אני (ג) דמי חלב שאמרו חכמים דלא מקרי חלב ונסיוני חלבא אין הכל אחד. נסיוני היינו היוצא מתחת עשיית הגבינה שיש בו עדיין חלב שהרי מרתיחין אותו ונעשה דומה לגבינה משון בלע"ז ומי חלב היינו הצלילה המעורב עם המטון לאחר הרתחה ואינו נקרא חלב ונראה לי דמאחר שמי חלב אינו נקרא חלב אסור לאכול שהרי בא מן החי ואמרינן בבכורות פ"א [ו' ז'] חלב שמותר חידוש הוא ואין לך דבר שבא מן החי ושירי אלא חלב דרחמנא שריא דכתיב ודי חלב עזים ללחמך ומאחר שמי חלב לא איקרי חלב לא היה בכלל שריית חלב דהלך התירה תורה ומי חלב לא התירה והוא אסור שהרי בא מן החי הוא ואפילו מי רגלים דסוסים ונמלים דמיבעיא לן (ד) בבכורות פ"א אי שרי אי לא ונשאר בתיקו משום דאיכא למימר מיא על מיא נפוק וא"ת חלב דשרא רחמנא היכי משכחת לה הלא מי חלב מעורבין הם

תועפות ראם

ערך רב אחדנבי בר אמי שש"ס וז"ל בעא מיני' כו' מרבה או רבא ועיי"ש בשם חדש שכ' בשם רבנן מטא יוסף ח"כ סי' ו' אות ג' שכתב המגשל בחלב נדי שלל הניקא כלומר ששחטה קודם שהלך אסור עכ"ל ופשוט צניני דפ"ס הוא מ"ש ששחטה דל"ל ששחטה כמשכ"ס הש"ח דפשוט דיש איזה ט"ס בדברי המטה יוסף אך לא כתב איך להגיה. (ב) עיין חולין ק"ד א' תוד"ה המגשל חלב רביו לא יחלף ל' בחירוס כמש"כ ואין לתרין כו' ועיין עירובין ס"ב ז' תוד"ה אפי' שכ' לדברי ה"ג דבשר שוף בחלב דרבנן הקילו ואל"כ א"כ מאי אפילו כו' ולדעת לק"מ דכוחה מדרבנן ועיין בזה בספרי. (ג) ואומר אני כו' הרא"ש פ"ח דחולין סי' כ"א כ' ואני אומר כו' וכן הא"ה כלל ל"א דין י"ב הביא זה בשם הרא"ש שם ולפלא שחמט רביו הרא"ש חידש דין זה כמבואר כאן ובגדפס ובתש"ו מנה"ח או"ז סי' כ"ט כתב שמעתי מר' שמואל ז"ר אהרן בשם ספר יראים שנסיוני כו' ועיין לעיל סי' ס"ג ועיין בשו"ת ח"ס סי' ע' שהביא מנה"ח שהגיה בהרא"ש רא"ש במקום רמב"ן והוא כ' שם להגיה בהרא"ש היינו ר' אליעזר ז"ר נתן חבירו של ר"ת שה"ר רבו של הרא"ש וספיר שהביא עליו ר' שמחה ועיי"ש עוד בדיוק דברי הש"ך יו"ד סי' פ"א סק"ב ועיי"ש עוד בה"ס חיד"ו סי' ע"ג שהאריך שם ליישב דברי רביו ממש"כ ה"ש"ס פ' כ"ה סי' ק"א להשיג ע"ד רביו וכן ממש"כ הש"ך יו"ד סי' פ"א סק"ב גם ממה שהשיב עליו רביו שמחה ז"ל שהביא הרא"ש שם אלא שהוא בעצמו הקשה ע"ד רביו וכל דבריו שם זכר הרמב"ן ואינו אלא הרא"ש הוא בעל דין זה לחדש אסור למו חלב לאכילה, ולענין מש"כ הש"ך שם סק"ג לדמות סברת הרא"ש מדם האכזרים שלא פירש עיי"ש ראייתי בספר שו"ת פי אריה סי' יו"ד סעי' ז' שכתב דעת הרא"ש הא דהתירה התורה חלב אע"ל דמעורב ביומי חלב היינו מטעם ביטול כדבר ואל"כ שמואל היה בתערובות נ"כ בטיל דלא כהמרדכי סוף חולין סי' השל"ז בשם רביו משולם [עיין בפ"ת ליו"ד סי' י"ד סק"ג] אלא אחר שפירש בלחמך אסור כיון דלא הוה בכלל היתר דחלב וממילא כשפירש הו"ל בכלל איסור דפי' מה"ח ומדמה לה לזד דגומא בעלמא דכמו דלד זמן שמואל בשם מותר ה"ג כ"ז שנתערבו בחלב מותר מטעם ביטול עכ"ל שם ועיי"ש בד"ה אמנם י"ל כו' שדחה זה דהא אפשר להכיר האיסור ע"י שעמיד התב ויולא המימי חלב וכיון שאפשר להוילא האיסור ממנו לא בטיל כמבואר ביו"ד סי' ז"ח סעי' ד' ועיין בש"ך יו"ד סי' ק"ב סק"ו והינה בלע"ז, וראיתי בספר ערוך השולחן להגרי"מ עפשטיין בחיו"ד סי' פ"א סעי' ט"ז שכ' שם וז"ל ועל משנה דמכשירין [פ"ו משנה ה' שאלמה מי חלב כחלב] ק"ל טובא דאפילו אינו כחלב אלא כמים הא עיקר הכשר במים כתיב וכי גרוע זה ממני רגלים ורוק הפה והחוטם דחנן ההם דמכשירין ע"ש ואל"כ עכ"ל ובאמת לק"מ כמש"כ הכס אחד בקונטרס גידול תורה קונטרס ז' סי' פ"ב דלא ה' נחשב המי חלב לענין הכשר וזע"ש כמים הוה דיו שלא להכשיר כיון שיש לו שם לוי וכמו מי הותים מי רמונים והיה דיו כמי פירות אלא כיון שזה חולדה דחלב לכן מכשיר את הורעיס וכמש"ס במשנה והמוחל ה"ה כשמן שאם לא ה' נחשב המוחל כשמן היה נחשב למי פירות עיין בר"מ שם כמו כן מי חלב אי"ל היה נחשב כחלב היה נחשב למי פירות לכן בחרה מחמת מחתניהו צנמא דחולין ק"ד א' דקאמר מסייע ליה לר"ל דחנן מי חלב ה"ה כחלב והמוחל ה"ה כשמן דלכאורה מוחל מאן דכר שמי' בכלל וז"ל להביא זאת ולפמ"כ יחלף עכ"ל ודפמ"ח ועפ"י תמיהנו ג"כ על השם חדש בכלל שכ' עמש"כ הפרי"ה בסי' פ"א ביו"ד סק"ד להקשות ע"ד רביו הרא"ש מדתנן גבי הכשר מי חלב ה"ה כחלב ובחוספתא דשבת תניא מגין לחלב שהוא משקה שנאמר ותפתח את גלד החלב ותשקהו והרי אין מכלל ראייה אלא שהחלב נקרא משקה אבל לומר שמי חלב ה"ה כחלב זה מגין לנו א"ל נשמע דבלישנא דקרא מי חלב וקוס הכל בכלל תחת חלב וחלב מקרי וא"כ בעלמא מי חלב ה"ה כחלב וזלתי לענין ביטול בב"ח וכמ"ס ה"ר שמחה כו' וע"ז השיב בשם חדש לתרין ד' הרא"ש עפ"י מ"ש בחולין פ"ז ב' כל מראה אדמומית מכשירין ומכשירין כו' מאי קמ"ל אי דם אכשורי מיכשר אי מיא אכשורי מיכשר ע"כ ה"ה איכא למימר גבי מי חלב אי חלב הוא אכשורי מכשר אי מיא הוא אכשורי מכשר וה"ל לענין הכשר ורש"י חלב לענין היתר אכילה היתנה אי חלב הוא התורה היתרתו גבי מי חלב אי מיא הוא אכשורי מכשר מיא ע"ל מיא נפוק כיון דעכירי כדא"ל בבכורות עכ"ל ומוחבינו עליו וכי מה ענין מי חלב למש"ס צנמא אי דם אכשורי מכשר אי מיא אכשורי מכשר הא ההם איירי לענין דם המעורב במים לנ"ד דגמרא וספיר הקשו ע"ז צנמא מכשירין גמי אי דם כו' משא"כ מי חלב אי מיא הוא בודאי אינו מכשיר כיון שיש לו שם לוי כנ"ל ואדרבה הא צנמא שם רב אפי' מנהביל אומר בללחמך דלמא עו"ל א"ש א"ש י"ש צו מראית דם מכשיר ואי לא לא הרי דללחמך דלמא א"ש אין צו מראית דם אינו מכשיר ונ"ל בכה"ג אי מיא אכשורי מכשיר וה"ל מי חלב ורביו הרא"ש בעצמו הביא ראייה זו דללחמך דלמא כשאין צו מראית דם למי חלב הרי דשניהם שווין ועיין שו"ת הלק"ם ח"א סי' ל' שכ' דעת האוסר אין לה שחר עיי"ש. (ד) לשון הגדפס הוא, ואפילו מי רגלים דסוסים ונמלים דלא עכירי מיבעיא לן בבכורות כו' מיא נפוק ובמי חלב היו"ל השרייה ליה למישרי מטעם מיא עול מיא נפוק ואל"כ כו' וגרסה שהמשתיק דלג מן נפוק הא' לה"ז וז"ל כמו שהוא בגדפס וכ' הש"ח הניקא דנריס רביו כסויא דבכורות אינו כנ"י שלפנינו ב"ס דלל"ק מ"ר

ספר עמר ו איסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים קער

הא לא קשיא שאע"פ שיש בו מי חלב נקרא שמו חלב ואין עליו שם מי חלב וכל הנקרא חלב שריא רחמנא וכאשר עשו הגבינה והרתיחוהו אחרי כן ונפרש זה מזה נקרא מי חלב והופקע ממנו שם חלב ויצא מכלל שריית חלב ואל תתמה שהרי מצינו כיוצא בו בשר שיש בו דם בעוד הדם באברים מותר שאין עליו שם דם אלא שם בשר פירש נולד בו שם דם ונקרא דם והוי בלאו כדאמרינן בכריתות פ"א [ו' ג'] ה' לאוי כתיבי בדם וכו' ואמרינן נמי בחולין פ' כסוי הדם [פ"ו ג'] דצללתא דדמא לא הוי דמא ואלמלא מראה אדמומית שבו פסול לזריקה ואינו נקרא דם כשהוא לבדו ובעודו מעורב עם הדם נקרא דם ולא מקרי צללתא דדמא אלא כולו נקרא דם וכשפירש מן הדם ואין עליו מראה אדמומית הפסיד שם דם ונולד לו שם אחר ונקרא צללתא דדמא ואסור לזרוק ע"ז המזבח ואינו מכשיר. מי חלב לגבי חלב נמי לא שגא קודם שפירש אינו מי חלב לאחר שפירש נולד לו שם מי חלב ולא מקרי חלב לכל דבר וכאשר אינו נקרא חלב לאסור [בשר] ה"נ לא מקרי חלב להחירו מטעם שם חלב דשרא רחמנא והוה בריה חדשה שם אחר ומיתסר מטעם בא מן החי כאשר פירשתי. תולדות הבישול חיה ועוף אליבא דר"ע כדתנן [מלין ק"ג ב'] (ה) רע"א חיה ועוף אינו מן התורה שנאמר לא תבשל גדי בחלב אמו שלשה פעמים פרט לחיה ולעוף ולבהמה טמאה פ' אינו מן התורה אלא מדברי סופרים דלא קי"ל כר' יוסי הגלילי דשרי בשר עוף בחלב דתניא [ק"ג ב'] במקומו של ריה"ג היו אוכלין בשר עוף בחלב שמעינן אבל בשאר המקומות לא ועוד חני רב יוסף דמן אספורה (ו) עוף וגבינה נאכלין באפיקורן הוא תני לה והוא מתני לה בלא קינוח והדחה אבל לאכול זה עם זה אסור ותנן בפ' כל הבשר [ק"ג ב'] כל הבשר אסור לעלות עם הגבינה על השלחן חוץ מבשר דגים וחגבים וטעמא מסיק בגמרא [ק"ד ב'] גזירה שמא יעלה באילפס ראשון פ' ועובר משום לא תבשל גדי. ואע"ג דשרינן לעיל חלב שחומה (ז) דאורייתא אבל מדרבנן אסור דתנן בפ' כל הבשר [ק"ט ב'] הכחל קורעו ומוציא את חלבו וכאשר גזרו חכמים שלא לאכול כך גזרו שלא לבשל.

סימן שיג [פח]

לא תעשו כמעשיהם ובחקותיהם לא תלכו. ויראת מאלהיך ולא תלך בחקות הגוים ולא תעשה כמעשיהם של שבעה אומות דכתיב בפ' ואלה המשפטים [שמות כ"ג כ"ג] והביאך אל האמורי וגו' וכתיב בתריה ולא תעשה כמעשיהם (א) וכתיב בפ' אחרי מות כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו וכמעשה ארץ כנען אשר אני מביא אתכם שמה לא תעשו ובחקותיהם לא תלכו פירוש אפילו אינם

תועפות ראם

מ"ר דסוסים וגמלים לא קמיבעי ליה דשרי דמיא עול מיל נפוק וללשנא בתרא בין מ"ר דסוסים וגמלים בין מ"ר דחמור אסור אלא דמבעי צמ"ר דשתו אינשי ופשיט ליה לאיסור והר"ש הביא ל"ב והרמב"ם לאיסור ולכל הדגירות לא נשאר בחיקו כנ"י רבינו עב"ל ונאמח כ' רבנו לעיל ס"ס ס"ט בזה"ל והכי מסקינן בנכורות דאפילו מ"ר של סוסים וגמלים דלא עכירי בעו מרב ששת ואסר עב"ל וכוונתו להא"ד שם דסוסים וגמלים לא קמבע"ל דלא שחו אינשי כו' ודלא כמש"כ הר"ר ישעי' הראשון בספר המכרע סי' ז"ב דלא שחו אינשי פי' והוה להו פירשא בעלמא וכבר הקשה הפ"ח צו"ד סי' פ"א סק"ב על המדרש בפ' שמונה שר"ס פ"י כן עיי"ש שסיים לדבר ברור שהעיקר כמו שהבינו התוס' שם ד"ה רוב דגים והטור והב"י דל"ב הא דלא קמבע"ל דסוסים וגמלים משום דלאו אורחא דעלמא למשתנינה ולהכי בעו דחמור דנעלי לירקנא ושחו ליה אינשי אבל כוונתו קמבע"ל והשתא כי פשיט להו לאיסורא כל מ"ר אסורים ועיי"ש בנאורי בעזה"י. (ד) עיין לעיל סי' ס"ג ומש"ש צביאורי. (ו) לפינו חולין ק"ד ב' אגרא חמור דר' אבא ש"ח. ומש"כ כאן והוא מחני לה ל"ל והוא אמר לה וכו' בנדפס ומש"כ בלא קינוח והדחה הנה לשון הגמרא לפינו בלא נטילת ידים ובלא קינוח הפה וכן מוכרח מש"ש בגמרא שם גבי ר' יצחק בריה דר"מ אבל ולא משא ידיה וא"כ נראה משכ"ר והדחה ר"ל הדחת הידים דהיינו נטילת ידים ולשון הדחה שכתב רבינו נראה דהיינו ממ"ש בחולין שם ובה"א מדיח ופי' הר"ן דמדיח היינו נטילת ידים. (ז) מדפרט רבינו חלב שחוסה מכלל דחלב זכר וחלב טמאה אפי' איסור דרבנן אין בהם ועיין ש"ד יו"ד סי' פ"ו סק"ט וכו' הש"ח ובמשכ"ר בסוף דבריו כך גזרו שלא לבשל כ' השם חדש וז"ל וכו' השוסקים דלכתחילה אסור לבשל הכחל בסי' ז' עב"ל והוא מוצא דבהג"ר שם סי' פ"ו ס"ז אבל חלב מתה כו' ואפי' ביבשול יש לאסור לכתחילה:

(א) בספר שם אפרים להגאון רא"מ שמות כ"ג כ"ד הביא מדברי הרמב"ן צ"י על התורה דלא משמע ל' לפרט ולא תעשה כמעשיהם על אסור ניהוש לדרכי האמורי כ"א בעינן ע"ז כרישא דקרא לא תשתחוה לאלהיהם ולא תעבדם וכן כפיפא דקרא כי היום תהרסם ושנר תשבר מלכותיהם ואין דרך המקרא בזה להפסיק בלמע"ה המאמר ולהפריד בין הדברים עיי"ש בצור"ך וע"ד רבינו הרא"ש אינו כן אלא דשני דברים אמר הכוזב לא תשתחוה וגו' ולא תעשה כמעשיהם דהיינו עניני רפואות שהם דרכי האמורי ומפרש על ראשון ראשון כי הרם תהרסם וגו' ועל אחרון אחרון ועבדתם את ה"א וצדק וגו' והסירותי מחלה וגו' לא תהיה משכנא ועקרה וגו' ואין צורך לך לזאתן מעשיהם

ספר עמור ז איסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים

עובדות (ב) אלא מעשיהם וחוקותיהם שהורגלו לעשות לשם תורה שלהם הוזהרה תורה עליהם וחכמים פירשו מה המעשים וחוקים שהורגלו לעשות לשם תורה שלהם בשבת ב' במה אשה יוצאה [זס"ז] ובתוספתא דשבת מונה כל מה שהיתה קבלה ביד חכמים שהיו מחוקותיהם ואין להוסיף עליהם ואינם (ג) מסברא כי אם בקבלה וכאשר הוזהר הכתוב על מעשה שבעה אומות וחוקותיהם כך הוזהר על מעשה מצרים וחוקותיהם שהרי הוקשו זה לזה דכתיב כמעשה ארץ מצרים לא תעשו וכמעשה ארץ כנען וגו' ואע"נ דמפרשי בתורת כהנים על עבירות לאו לאפוקי חוקות שאינם עבירות דהא תניא טובא חוקות שאינן עבירות כדתניא [כ"ג ס"ג א'] המספר קומי הר"ז מדרכי האמורי וכי"ב אלא להעביר על חוקות שניהן (ד) עבירות ב' לאוין לאו דעבירה ולא דבחוקותיהם לא תלכו והכי מתנינן בספרי (ה) כמעשה ארץ מצרים יכול לא יטעו נמיעות ולא יבנו בנינים כמותם ת"ל ובחוקותיהם לא תלכו לא אמרתי אלא בחוקים החקוקים להם ולאבותיהם מה היו עושים איש נושא איש ואשה נושא אשה נשאת לשנים ואיש נושא אשה ובתה לכך נאמר ובחוקותיהם לא תלכו :

סימן שיד [פז]

לא תכרות להם ולאליהם ברית. את ה' אלהיך תירא ותעבוד ולא תכרות להם ולאליהם ברית כי אם הברית אשר כרת עמך כחורב דכתיב בפרשת ואלה המשפטים על שבעה אומות (א) לא תכרות להם ולאליהם ברית פירש ברית אל תבטיחם להשבע להם שלא להשתיתם מקרא זה מדבר בשעה שאינם מסורין בידך דאי בשעה שמסורים בידך הוזהרו בלא תחיה כל נשמה ולא חזקת הכתוב להזהיר על הברית אלא בשעה שאינם מסורים בידך היית אומר אחרי שאינם בידך להורגם אבטיחם ואכנס עמם בברית שלא להכרית אותם ואת אליהם לכך נאמר לא תכרות להם ולאליהם ברית :

סימן שטו [פח]

לא ישבו בארצך. יוצרנו יודע לב האדם והזהיר בהיות יד ישראל תקיפה שלא יניחו לשבת אנשים רשעים ומהמיא אדם בארץ ישראל דכתיב ב' ואלה המשפטים לא ישבו בארצך פן יחטיו אותך לי אעפ"י שכל הענין אינו מדבר אלא בשבעה אומות כיון דכתיב פן יחטיו אותך לי למדנו שריבה כל המחטאים (א)

תועפות ראה

מעשים להיוו רפואות שלהם שהן דרכי האזורי. (ב) עובדות ז"ל עבירות וכ"ה נדפס. (ג) ואינם כו' לשון נדפס כי אינם מסברא כו' וז"ל הריקאנטי ס' תס"ד ע"ה הרא"ה אין להוסיף עליהם כי אין המעשים ההם תלויים בסברא רק בקבלה אותם החוקות שהורגלו לעשות כן עכ"ל ומש"ס הריקאנטי וה"ר אברהם ב"ר אפרים כו' סידך לסי' שאחריו ס"ס תס"ה ועיין לקמן סי' שז"ל. (ד) שניהן פ"ס וז"ל שהיין ונדפס כחוב שאינו בעשות והשם חדש הניה שם שכן, והנה כמו שז' רבינו דעל חוקות האמוריים שהן עבירות שובר שחים לאו דעבירה ולא דבחוקותיהם לא תלכו כמו כן י"ל דכל מה דחשבי חכמים דרכי האמורי ויש בהם יחוש דעובר שחים הא' משום לא תנחשו וכו' משום בחוקותיהם לא תלכו וא"ש בזה פרש"י דשבת ס"ו א' במתני' ד"ה דרכי האמורי שפרש"י בזה"ל יחוש הוא וכתב ובחוקותיהם לא תלכו וכי" ע"ז הגרש"ש שם יחוש הוא כו' אשיגרת לישן הוא וז"ל דא"כ תיסק ליה מלא תנחשו עכ"ל ובאמת י"ל דרש"י חדא ועוד קאמר יחוש הוא וז"ל ועובר בלא תנחשו וכתב ובחוקותיהם לא תלכו ועובר נס על זה ועיין בספר יצין שמועה להמשכ"ח סי' מ"ה שהעיר בזה אולם לא יחא לי לפרש כן בפרש"י עיי"ש, ובביאור ווי העמודים כתב המגיה ע"ה הש"ח דז"ל שהן עיי"ש. (ה) בספרי. נראה לי דס"ס וז"ל בספרא וכו' ד' ה"כ שז' רבינו מקודם דמפרשי ב"כ על עבירות כו' ועיין רמב"ם בזה"ל שז' שז' שם כי אלו הלאוין שהם כמעשה א"מ ונו' לא תעשו וכמעשה ארץ כנען ל"ה הם האזהרה מבעולת כל העריות ככלל ואח"כ כפל האזהרה בפרט ערוה ערוה עיי"ש וא"כ שני הלאוין לא תעשו אינם נמנים במנין התרי"ג כי אינם לתוספת שום ענין כלל כמש"כ בספר שם עולם לסדר ויקרא י"ג א' אלז מדברי רבינו הרא"ה נראה דגם לא תעשו הוא במנין התרי"ג וכמש"כ בה"ג במנין המצות שלו :

(א) על שבעה אומות. נדפס חסר תיבות אלו וכי" שם הש"ח דדעת רבינו היראים דלא תכרות להם ברית הוא בכל שאר עממין כנראה מדברי רבינו והנה ד' רבינו בקוציא ובאמת לא היה לפני הכת"ש שלפניו דמבואר דעת רבינו כהח"ס יבמות כ"ג א' ד"ה הווא ובע"כ א' ד"ה דאמר דלא יתחסר כריתת ברית אלא שז' אומות ולכן חזקת לפרש בשעה שאין מסורין בידך :

(א) כל המחטאים. כ"כ הרמב"ם פ"י מהל' ע"ז ה"ו ועיי"ש ב"כ אלז הכמ"ל לאוין מ"ס והראב"ד ס"ל שלא זה הוא דוקא על ז' אומות ועיין בחינוך ס"פ משפטים ובהגהת מה"מ שם ועיין גיטין מ"ה א' בפרש"י ופני"ה שם והרמב"ן בפי' התורה דברים כ' א' פ"י ג"כ דלא ישבו בלתי"ג וגו' בז' אומות קאי ואפי' הם אס עזבו את אליהם מותרין ליטב שם עיי"ש ודלא כמש"כ מהרש"ל בביאוריו לסמ"ג ורמב"ם בספר משנת חכמים סי' מ"ג צינן שמועה שם שז' דהרמב"ם שפסק דלא ישבו בלתי"ג בכל האומות לשיטתו אולי דפסק בפי"ב מהל' א"ב דלא תחתן קאי על כל האומות והיוו כר"ש דדריש עממא דקרא ואייתר לי' כי יסיר לרבות כל המסירין והס"ג בך קרא דלא ישבו בלתי"ג

ספר עמר ו איסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים קעה

תולדה אמרו חכמים [עיונין ס"ז א'] (ב) ובעובדי כוכבים עד שישכיר שמא ילמוד ממעשיו :

סימן שמו [שכח]

לא יסורו ממנו הזהיר הכתוב שלא להסיר טבעות הארון מן (א) הברדים דכתיב [שמות כ"ט ע"ו] בטבעות הארון יהיו הברדים לא יסורו ממנו.

סימן שיו [של]

לא יוח החשן. הזהיר בפרשת ואתה תצוה שלא להזיח החשן מעל האפוד ובמכות אלו הן הלוקין [כ"ז א'] ומייתי ליה ללאו דאמר ונלקי (א) משום מזה ואזהרתי מהבא ולא יוח החשן מעל האפוד פ' כשכהן

תועפות ראם

בארץ לר"ם דס"ל דדרשין טעמא דקרא הפסס דפן יחטאו וגו' הוא אך למוחר אע"כ דלחי קרא לרבות כל המחטאים ואף שאינו מו' אומות. אבל לדעת רבינו הרא"ם ז"ל דביראים ס' כ"ז פסק דלא כר"ם עיי"ש בתור"א וז"ל ביראים ס' קל"ז ר"ם לטעמי' דדריש טעמא דקרא וק"ל כר' יהודה כו' ואפ"ם כ' כאן כיון דכתיב פן יחטאו אותך לי למדנו שריבה כל המחטאים אינרא דכסי' ש"ס כ' היראים דק"ל כר' שמעון דסנהדרין כ"א א' והוא כשיטת רבינו ס' ר"מ דר"ם ור' יהודה הלכה כר"ם עיי"ש בביאורי ופ"י א"ש פסק היראים שסבי' זה. (ב) השם חדש במחכ"ת נעלם ממנו נמלא וז' דעיונין ס"ב א' והלך למרחוק צע"כ כ' ב' לא לבית דירה אמרו כו' עיין בדבריו ושינויות מי יבין :

(א) מן הברדים. לשון הנדפס הוא "שלא להסיר את הברדים מעטפות הארון" והוא כפסטי' דקרא דכתיב לא יסרו ממנו ס' הברדים לא יסורו מן הארון והיינו בטבעות שצארו ומה שכתוב לא יסורו ממנו דהיינו מן הארון ולא כתוב לא יסורו מהן דהיינו מן הטבעות כדבר הטיור בזה האלשיך עיי"ש על דרך הדרכו ועיין בספר אור החיים עה"ת שדקדק על הא שיה"כ ממנו ולא הספיק לומר לא יסורו והענין מובן שממנו הוא עיין בדבריו מש"כ לתוך והנה לפמ"ש כ' כאן בהכח"ל שלפנינו נראה שפרש לא יסורו דקאי על הטבעות שצארו שלא יסורו ממנו פ' מן הברד והיינו שלא יוסקו הנחת הברדים בטבעות לעולם וז"ל הוסיף הכתוב שלא להסיר הטבעות הארון מן הברדים דכתיב כו' וא"ש לפ"י הא דכתיב ממנו דהיינו מן הברד לאשמועינן דאפי' אחד מן הברדים שהסיר מן הטבעות לוקה וכדברי הרמב"ם ספ"ב מהל' כלי המקדש ובאמת בס' מעשה"כ כ' ע"ד הרמב"ם בזה"ל ומפרשיו לא כתבו מאין למד כן ופסקא דקרא משמע שאם הסיר שניהם עובר בלאו ולדבריו אם הסיר שניהם אפסד שלוקה שמונים ואפסד שגאל כן בברייתא דמלאכת המשכן שהביאו החוס' בכ"מ ואינה מזהיר בדין כו' עיי"ש וכן ראיתי בספר לקט אליהו למנין המלות ח"ס לאוין פ"ו סכ' ע"ד הרמב"ם בזה"ל וכעת נעלם ממני מאין הולך רבינו דהסיר בלאו לוקה דלמא דוקא שמים דכתיב לא יסורו כו' ועוד כ"ל ראיה מסנהדרין דכ"א א' ירבה לו סוסים דמלך דאי' לאו דכתיב קרא למען הרבות כוס דמני' ילפין דחייב על אחת הוי אמרינן דלית חייב אלא על הרבה סוסים א"כ מנ"ל לרבינו דחייב על ב' אחד וז"ל עכ"ל ולפמ"שכ"ר ובחבתי בפירושו איך הוא מפרש בכתוב לק"מ דמבואר הוא בתורה מדכתיב ממנו דהיינו אפילו מבד אחד. מיהו בלא"ה אפי' לפסטי' דקרא דלא יסורו ס' הברדים ממנו פ' מן הארון אומר אני דיפה פסק הרמב"ם שהמסיר אחד מן הברדים מן הטבעות לוקה וראיה ממנחת ח"ס ב' אמר ר"ל כל המשכה דבר אחד מלמודו עובר בלאו כו' פן השכח את הדברים רבינא אמר כו' רנב"ל אמר כו' ועיין להלן ס' ט"ט שצארת דברי הגמרא לעומקן בעוה"י עכ"פ הרי אע"כ דכתיב פן תשכח את הדברים בלשון רבים וכן ופן יסורו מ"מ לא בעינן שיסכח כל מה שנה אלא המשכה דבר אחד מלמודו עובר בלאו ועיי"ש בביאורי מש"כ בעוה"י ומסנהדרין דכ"א אין ראי' להסיר דשאני החס מדכתיב רק לא ירבה לו סוסים ולא יסיר את העם מלרימה הוי אמינא דלית חייב אלא על הרבה סוסים דע"י הרבני יסיר את העם מלרימה להכי אצטרך קרא למען הרבות כוס דאפי' אחד בטל עובר בלאו. ודע דבמש"כ המשכה"ס שם ובלקט אליהו שם ובמדרש רבה במדבר ספ"ה הגרד"ל והגרס"ש מענין טשאי הארון שהיו פנים כנגד פנים ואחוריהם לחוץ צדדים כספ"ס חזיון כ"ה י' שכ' שכן תמצא בפרק שתי הלחם כשמשאין ארון על כתפיהם פנים כנגד פנים ואחוריהם לחוץ ובדיו מונחים לרצונו של ארון וארבעה היו נושאין אותו שנים מלד זה ושנים מלד זה עכ"ל ונראה שכן ה' בגירסת הראשונים אף שאינו לפנינו בס' שתי הלחם :

(א) ונלקי. לשון הנדפס "ונלקי מני" אולם לפנינו מכות שם הגירסא וליחשוב נמי אך בפרש"י שם ד"ה ונלקי נמי. כגון שהיו כלי מתריסה מעלי אשירה נראה כני' רבינו הרא"ם ופ"י גי' רבינו הרא"ם כמש"כ הריסב"ל בחי' למכות שם וז"ל ומיית את החשן משכחת לה אליהו דאמרו לחשוב נמי כלאים שהוא לבוש וכגון שהיה לבוש את החשן וחזרש בו וכל שעה עובר משום לא יוח עכ"ל. וידוע דהחשן היה כלאים כמפורש בתורה וז"ל אביי להקשות לחנייה שאמר במתני' אף הלוש כלאים היה לו לומר כגון שהיה לבוש את החשן שהיה כלאים וחזרש בו ולוקה שמים על כלאים ועל לא יוח. והוא דלא כהרד"ב ח"ב בלשונות הרמב"ם ס' ז"ל שכתב שם דהחשן ואפוד שהיו מל"ה חושין היו קשין ובקשין אין צו איסור כלאים ועיין בשו"ת בית הלוי חלק ראשון אות ב' סימן ג' שהשיג עליו וז"ל כשכ"ה לבוש בהן אסור להזיח החשן מעל האפוד לאו דוקא כה"ל דהס"ג כהן הדיוט הלוש חשן עובר משום ולא יוח כדברי הריטב"א שלא זכר כה"ל דוקא אלא רבינו נקט כה"ל דכהן הדיוט אסור בלא"ה ללבוש החשן משום כלאים וכן א"ש משכ"ר כשכ"ה לבוש כהן [לשון רבים] דהיינו חשן ואפוד והלא מדברי הריטב"א נראה דאף אם לבוש החשן לבד בלא האפוד עובר משום ונ"ל

ספר עמוד ז' איסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים 350

גדול לבוש בהן (ב) אסור להזיח החשן מעל האפוד אבל בשאינו לבוש בהם אינו מדבר שהרי בטבעות התחתונות של החשן המרוכסות בפתיל תבלת של טבעות הכתפות אשר ממעל לחשב האפוד הכתוב מדבר ובשעה שאינו לבוש בהן היו הטבעות מוזחות ועומדות (ג) שאי אפשר לו ללושם בעודם מחוברות.

סימן שיח [שלא]

מעיל לא יקרע. הוזהר יוצרנו שלא לקרוע מעיל האפוד (א) דכתיב ב' ואתה תצוה והיה פי ראשו בתוכו וגו' כפי תחרא יהיה לו לא יקרע.

סימן שיט [שעו]

לא יבדיל. הוזהר הב"ה שלא להבדיל בעולת העוף דכתיב לא יבדיל ב' ויקרא ושעו אותו ככנפיו לא

תועפות ראם

ולא יזח החשן מעל האפוד שכתב שהיה לובש את החשן וחורש בו וכל שעה עובר משום ולא יזח דפי' דכל שעה שחורש בחשן לבד מש"ס עובר בלא יזח. אולם ו"ל דבאמת גם רבינו מודה לזה אלא דחשן לבד בלא"ה אסור אפי' לכה"ג משום איסור כלאים ועיין חולין ק"י ע"ב תוד"ה פליט דברי הרמ"ם שם לכן כתב רבינו פי' שכשה"ג לבוש בהן דהיינו בשעת עבודה שאין בו איסור כלאים אסור להיות החשן מעל האפוד. ונראה לי דגם החיטוך מ' ק' שכתב שם ו"ל והמפרק חיבורו בשעת עבודה לוקה מלאו זה עכ"ל דר"ל כמשכ"ר דשלא בשעת עבודה אסור ללבוש חשן ואפוד משום כלאים ואם כשאינו לבוש בהן ה"א ליכא איסורן בפירוקן כמשכ"ר לכן דקדק החיטוך וכתב בשעת עבודה דהיינו כשה"ג לבוש בהן וכ"כ הסמ"ג לאוין ר"ל ואפי' כשעבר ולבש את החשן וחורש בו שזכר משום כלאים עובר נמי משום ולא יזח החשן כדברי הריטב"א אלא דבאיסורא לא קמיירו הסמ"ג וחיטוך. והמעי"ט ובמנחת חינוך שם הניחו דברי החיטוך בל"ע מההיא למכות שם דחורש בבה"ק ואינו בשעת עבודה ופשוט ליה לאביי דחייב בל"ע ולפי מה שצארתו לק"מ. ודע דנדרסם ס"ס שכ"ח [והוא לפנינו בבה"ק סי' ט"ז] איחא בזה"ל ובפ' אלו הן הלוקין מייחיי ליה ללאו דאמר התם ולקין נמי משום מסיר בדי ארון ואזהרתיה מהכא ולא יסורו ממנו עכ"ל ולפנינו בבה"ק [יחא ו"ל המעתיק את הכת"י שלפני בגליון סי' ט"ז] אמר המעתיק מכאן עד דף 185 [הוא בראש סימן ט"ז] הדפין מקורעים למטה בכ"י ומסוללים בקלף על האותיות והשלמתי את ההסדרן מספר יראים הנדפס והנוספים מדפוס שמתי בטי חללי לנדה לסימן כי הדברים חסרים ונוספים ואינו ככתב יד פאריז. יאס"ז עכ"ל. והנה לעיל לא הוסיף מאומה על הכת"י ונראה שלא היה שם חסרון בכ"י או אפשר שלא הוסיף כי אם ההכרחיות ובעיניו אינו מוכרח לה"ר מפ' אלו הן הלוקין כי גם ציומא ע"ב א' א"ר אלעזר המזיח חשן מעל האפוד והמסיר בדי ארון לוקה שנאמר לא יזח ולא יסורו כי גם הלאו מעיל לא יקרע שכתב רבינו בסי' ט"ז חין זכר שמכות שם ואפי' כתבו רבינו ללאו משום דציומא שם אמר רחבא אמר רב יהודה המקדש נגדי כהונה לוקה שנאמר לא יקרע וכן בצומח"ז א' א"ר אמר ר"ל מעיל שנמא מניסו בפחות משלש על שלש ומכסכו משום שנאמר לא יקרע ועיין בסי' הסמוך. ומ"מ חתמה בעיני לומר דכהן הלוש חשן לבד עובר משום לא יזח ונפרט כהן הדיוט ועיין בסמוך. (ב) לבוש בהן כו' אכל כו'. עיין ברמב"ם פ"ס מהל' כלי המקדש ה"י שכתב וכל המזיח חשן מעל האפוד ומפרק חיבורן דרך קלקול לוקה עכ"ל. ונראה דר"ל כמשכ"ר לאסוקי בשאינו לבוש בהן דאז מוזחות ועומדות וא"ל להיות מחוברים ולכן הסמ"ג אף שדרכו להעתיק לשון הרמב"ם לא כתב כ"א שלא יפרק החשן בשעת עבודה עיין משכ"כ למעלה. והיינו דגם הרמב"ם שכתב דרך קלקול ר"ל כדברי רבינו דהיינו דרך עבודה כשהוא לבוש בהן ויראיתו להמנחת חינוך מ' ק' שכתב ונראה לי מזה הסברא דחשן ואפוד שנתקללו ואין ראויים עוד לעבודה דנגזרים א"ה על פירוק חיבורן כיון דא"ר לעבודה ול"מ ראיה לזה כו' ולפי הנראה לא ראה ד' רבינו הרמ"ם דמפורש יואל בשאינו לבוש בהן אינו מדבר וכיון דנגזרים הרי אינו לבוש בהן ופשיטא דא"ה על פירוק חיבורן ואם ר"ל דאע"ג דנגזרים מ"מ אם לבש הכה"ג א"ה על פירוק חיבורן ג"כ פשיטא דעמוד והוא קאי דהא מחויב לפושטן מאיסור כלאים כיון דאין ראויים לעבוד בהם ואין יחייב המזיח החשן מעל האפוד. ובאמת אף שכתבתי למעלה דמלשון הריטב"א במכות נראה דאף אם לובש החשן לבד עובר משום לא יזח וגם לא זכר הריטב"א כה"ג לא הכירא ד"ו ופשיטא נראה דדוקא כה"ג שלבוש חשן ואפוד עובר משום לא יזח וד' יאיר עיני. (ג) נדרסם מאמות ועומדות ואינו מוכן והג' שנכלל מוחות ברורה:

(א) מעיל האפוד כו'. הרמב"ם פ"ס מהל' כלי המקדש ס"ג כתב וזה"ל לכל נגדי כהונה שהקורען דרך השחתה לוקה וכתב שם המל"מ וז"ל בעל ק"ח סי' ס"ח ס"ל דדוקא בשאר נגדי כהונה אינו לוקה כ"א דרך השחתה אבל במעיל לוקה אפי' שלא בדרך השחתה ומטי בה ממ"ס רבינו בפי' מהל' מעה"ק דין כ' יע"ש ולדברי יתנהו להני מילי עכ"ל. ועיין בד' המל"מ ס"ס מהל' כלאים שכ' שם דה"ה לכל נגדי כהונה אלא שמפי' שאיסור הקריעה בנגדי כהונה ממעיל ילפין לה כו' מש"ה נקט ממעיל ע"כ ולענין ראיתי הק"ה ממ"ס הרמב"ם בפ"ה מהל' מעה"ק דין כ' ראיתי בספר הר המוריה שם שכתב וז"ל ובאמת אין ראיה מכאן דלחייב על המעיל אף שלא בדרך השחתה לפי שיש בו חיקין צאופן אחר עכ"ל והמנחת חינוך מ' ק"א כתב דאף קריעה לשם מזהו הוי דרך השחתה כיון דכל עיקר הקריעה לבעול מחורת נגד אף שהוא לטורח מזהו כיון שהיה נגד ונקרע ואינו נגד כו' דרך השחתה דעיקר סהרת הנגד הוא מטעם דנשחת ע"כ נריך לתקנה זו להנמיס פחות מג' על ג' עכ"ד:

ולא

ספר עמר ואיסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים קעו

יבדיל פירוש שיסוע קורעו בידו מגבו ומניחו מחובר מעט. ב' קדשי קדשים [זמנים ס' כ' אין שיסוע אלא ביד וכה"א בשמשון וישמעהו בשמע הגדי. ולא יבדיל (א) בכנפיו בעודו בכנפיו פלומא בלע"ז אינו מסיר הנוצה כדי שיהא קרבנו של עני מחודר ממלא את המזבח ותניא בת"כ ושמע אותו בכנפיו (ב) להכשיר העור ולא יבדיל יכול אם הבדיל פסול (ג) ת"ל והקטיר. וכשם שהזחיר [היוצר שלא] להבדיל בשיסוע עולת העוף כך הזחיר שלא להבדיל בחטאת [העוף במליקה דכתיב] ב' ויקרא בחטאת העוף ומלך את ראשו ממול [ערפו] ולא יבדיל [ותנן] ב' ק"ק בזבחים [ס"ז ח' חטאת העוף היתה נעשית על קרן דרומית מערבית [ס"ז כ"ז] ומלך את ראשו ממול ערפו ואינו מבדיל. ותנן [ס"ז] המבדיל בחטאת ולא הבדיל בעולה פסול ונכללו כאן שני לאוין לא יבדיל בחטאת העוף [במליקה ולא יבדיל בעולת] העוף בשיסוע (ד).

סימן שכ [שפז]

כל שאור וכל דבש. [יראת אלהינו] יהיה על פנינו צוה שלא [להקטיר שאור ודבש למזבח] דכתיב ב' ויקרא כי כל שאור וכל דבש לא [תקטירו ממנו אשה לה' ותניא] בת"כ ומייתי ליה במנחות ב' כל המנחות [כ"ה ח'] שאור ודבש לא תקטירו אין לי אלא כולו מקצתו מנין ת"ל כל עירובו מנין ת"ל כי כל. מקצתו מנין פירשו אביו חצי וזית ורבא פירשו חצי קומץ. ותניא יכול כל שבמצה תהיה היא בכל תקטירו המין ושאינו במצה תהיה לא היא בכל תקטירו המין ת"ל כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו. אין לי אלא דברים שאין הדבש יפה [עליהן] [להן] דברים שהדבש יפה להן מנין כגון שהפטמין אומר דבש יפה לקטורת מנין ת"ל וכל דבש (א) ותניא [ס"ז ח' ח'] ואל המזבח לא יעלו אין לי אלא מזבח מנין לרבות את הכבש ת"ל ואל המזבח לא יעלו יכול לעבודה ושלא לעבודה ת"ל לריח ניחוח המעלה לעבודה חייב שלא לעבודה פטור לא תקטירו ממנו אשה לה' תניא [מנחת י"ז ח' ח'] מנין המעלה מכשר חטאת מכשר אשם מבשר קדשים קלים מותר העומר ושתי הלחם ולחם הפנים והקטרת (ב) שעובר בלא תעשה ת"ל לא תקטירו ממנו אשה לה' כל שממנו לאשים ה"ה בכל תקטירו. וממנו לאישים להעלותם לשם עצים פלוגתא דר' אליעזר ורבנן דתניא בזבחים פ' התערובות [פ"ז ח' ח'] אברי חטאת שנתערבו באברי עולה רא"א יתן למעלה ורואה אני באברי בשר חטאת כאלו הן עצים וחכ"א תעבור צורתן ויצאו לבית השריפה וטעמייהו מפרש התם בגמרא וכי אמר ר' אליעזר דאתה מעלה לשם עצים בשר כשירה אבל בשר חטאת פסולה לא שרי ר' אליעזר לשם עצים (ג) דאמרינן במנחות פרק התודה [פ"ט ח' ח'] איתמר חטאת ששחטה חוץ לזמנה אם עלתה לא תרד חוץ למקומה אם עלתה רבה אמר תרד ורבא (ד) אמר לא תרד פי' בשר חטאת ואליבא דר' אליעזר דשרי ממנו לאישים לשם עצים. כי שרי כשרה מיהו אפילו בפסול חוץ לזמנה לא תרד חוץ למקומה פליגי וקא מיפליגי בפלוגתא דר' ור' יהושע דתניא התם בסמוך שוחט לתודה חוץ למקומה ר'

תועפות ראם

(א) ולא יבדיל. נדפס כתוב כ' תיבות אלו מקודם אחר ומניחו מחובר מעט כתוב שם "דכתיב ולא יבדיל" והוא נכון. ומשכ"ר בכנפיו בעודו בכנפיו פלומא בלע"ז הוא כפרש"י כפי' התורה ובשבת ק"ח א' ובחולין י"ז ב' ודלא כפי' הרמב"ן שפי' בכנפיו במקום כנפיו והיינו מגבו וסיוס דברי רבינו כדי שיהא כו' הוא מדברי ר' יוחנן במדרש וי"ר פ"ג ס' ח'. (ב) נדפס כתוב ויתר ח"ל שם ותניא בת"כ וסע אורו כשר ולא פסול. אותו בשיסוע ולא עולת צהמה בשיסוע פי' ביד ולא בתיבת סבין. בכנפיו להכשיר העור כו'. (ג) יכול אם הבדיל פסול. בחוספת העורה ביאור להח"כ המה איך הוא ס"ד למפסל אם הבדיל הא בכל דוכתא נענין שנה עליו הכתוב לעכב בקדשים. ומדברי רבינו נראה דהוא ס"ד לדמות האי' לא יבדיל למש"כ בחטאת העוף ומלך את ראשו ממול ערפו ולא יבדיל והתם אם הבדיל פסול והוא"ל דה"ל אם הבדיל פסול ת"ל והקטיר פי' מ"מ חפי' הבדיל. (ד) דעת רבינו היראים דאם הבדיל בשיסוע לוקה דלא כהרמב"ם פ"ו מהל' מעה"ק הכ"כ שכתב וא"ל להבדיל ואם הבדיל כשר כמו שכתב הרמב"ם בשורש השמיני לס' מ' שלו להשיג על כו"ל ודעת הרא"ם כה"ל ובהסו"ה לת"כ פ' ויקרא סי' ז' כתב דמדברי הת"כ לא משמע דכדברי הרמב"ם דאם אמר אני מוכסיר בהבדלה שיהא לאחר הרגים משמע שזכ"ל עבר בלאו כהר"ם:

(א) ת"ל וכל דבש לא תקטירו כ"ה דעת ר' לפינו ופי' בחוס' העורה שם דמלשון לא תקטירו יליף דלף לקטורת אסור. אולם לפי גי' רבינו נראה כפי' התו"ה שם דמנן וי"ו וכל דבש יליף דך דרשא עיי"ש. (ב) והקטרת. בגמחות ליתא והקטרת ונראה שט"ס הוא וי"ל והקטירם כו"ה כח"ל אלא שכתב"ל איתא והקטירם מן השאור ומן הדבש ומדברי רבינו נראה כהלכותא דין מנחות שם דלא זכרו התנאי שיקטירם מן השאור ודבש עיי"ש בהסו"ה. (ג) וכמ"ס בזה"ש ע"ז ב' אינרין באינרין בע"מ רא"ל אם קרב ראש אחד מהן יקרבנו כל הראשין כו' אבל לא קרב ראש אחד מהן לא יקרבנו ולומר רואה אני את הבט"ל כאלו הם עניים כמ"ס הנרע"ק בחוספתו למשניות שם דדוקא בנתערבו איברי חטאת באיברי עולה כיון דשניהם מין כשר גזס"ל לר"ל דרואה אני כאלו הם עניים. (ד) לפינוי רבה אמר לא תרד ורבא אמר תרד וכ"ה נדפס ורבינו כפי' מיישב קשיית התוס' שם ד"ה והדר. ובשם"ה ויולג' ד' ראש בהנחתה חשק שלמה

ספר עמר ואיסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים

אליעזר אומר קידש הלחם ר' יהושע אומר לא קדש וכך נראה לי לפרש ההיא דמנחות פלוגתא דרבה ורבא בבשר חטאת ואילבא דר' אליעזר דשרי ממנו לאישים לשם עצים פליגי דאי בעולין כגון איסורין וקומין הא תנן בהדיא בזבחים פ' המזבח מקדש [פ"ז ה'] אלו אם עלו לא ירדו הנשחת חוץ לזמנו וחזין למקומו ושמעתי מרבינו יעקב ז"ל שהיה מניה במנחות בפלוגתא [דרבא ורבא תודה והיה אומר] אע"ג דבשאר קרבנות תנן אם עלו לא ירדו נבי [תודה הואיל ובפסול זה] מתעכבת קדושת הלחם אם עלתה תרד ואני פירשתי [לפי סברתי עד אשר] יורוני צדיק. הרי פירשנו בלאו זה ד' לאוין תקמירו (ה).

סימן שכא [שמה]

ראשו לא יפרע. כתב יוצרנו ב"ה בפ' אמור אל הכהנים שיתקדשו בכהונה (א) ועבדיו דכתיב והכתן הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו [שמן המשחה ומלא את ידו ללבוש] את הכהנים את ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרוס ותניא בהוריות פ"א [י"ז ב'] והכתן הגדול מאחיו זה כהן גדול פי' שנתרבה בשמן

תועפות ראה

שלמה העתיק פי' רבינו. (ה) פה נקדע הדף בכ"י וחסר גם בדפוס. המעתיק. ונראה צעני להשלים החסרון דכ"ל ד' לאוין שאיר לא תקטירו. דבש לא תקטירו. כל שממנו לאישים הרי הוא בכל תקטירו. ואל המזבח לא יעלו לריח ניחח. ועיין לעיל סי' ע' שהארכתי צענין הסיא דמנחות נ"ח ב' ידון לאו שכללות ועיין מש"כ בראש הוי"ו אות א' :

(א) ככהונה. לשון הגדלם כהניו ועבדיו ונכון. והנה הרמב"ן לסי' מ"ג כתב דכ"ל צל ה"ג מנה פרועי ראש ששימשו במיתה ומנה ראשיכם אל תפרעו וצנדיכם לא תפרעו בלאוין של מלקות ולא מנה את ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרוס והאמת מעיד על עולמו עכ"ל ובנוסחת ה"ג שלפנינו מנה כולם עיין שם במיין הלאוין שבמלקות ארבעים סי' ע"א ע"ב וסי' פ"ב פ"ג ועיין בזהבסות מורכא"ס אות כ"ב שהעיר בזה ולפלא שרבינו הרא"ש בשו"ע ה"ג קאי ומנה את ראשו לא יפרע ולא מנה ראשיכם אל תפרעו וגו' כמש"כ בסוף הסימן דלוחה מלוא לשעתה נאמרה ולא לדורות כו' ונראה שכן היה נירסת רבינו בזה"ל ואף שכתב רבינו ראש סימן זה ראשו לא יפרע ז"ל גם כן ובגדיו לא יפרוס וכמש"כ בראש הוי"ו את ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרוס. וא"כ לדעת רבינו הכ"ז באזהרה את ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרוס לעולם אפי' שלא בשעת עבודה דלוי בשעת עבודה הרי מנה לעיל סי' רנ"א פרועי ראש ששימשו וכן שם סי' רפ"ח מחוסר נגדים והיינו נמי קרועי נגדים לדעת הרמב"ן שם וכמש"כ הרמב"ן שם וז"ל וכהן גדול בא בו כחוב צפני עולמו את ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרוס ומן המקדש לא יא' והוא אזהרה זו לעולם שלא יפרע ראשו על מהו ולא יקרע עליו אפי' שלא יעבור ולא יכנס במקום עכ"ל וזהו דעת רבינו הרא"ש נ"כ. ובס' משה"ח כתב ע"ד הרמב"ם בסי' מ"ג שם שהדין אשר נזר ש"ג מוזהר לפרוע ולפרוס על מהו אפי' שלא בשעת העבודה ושכח הדיוט אינו מוזהר אלא משום העבודה שניהם אמתיים ומוכרחים בראיה צרורה מצרייתא שלמה הובא בש"ס דמ"ק דפ"ו והנדרע לרבות כה"ג נגדיו יהיו פרוצים שהיו מקורשים וראשו יהיה פרוע אין פרוע אלא גידול שער דר"א כו' ומדוהנך לרבות כ"ג מלורע שיהיו כו"ס אף שהוא שלא בשעת העבודה שהרי אינו ראוי לעבודה מחמת נדרתו מכלל דשאליו מלורע אסור אפי' שלא בשעת עבודה ומדדריש מיתורא לרבות כה"ג ולא דריש ליה בכהן הדיוט שהרי גם הוא מוזהר כמאמר השם לאלעזר ולחיתמר א"י שבה"ד אסור רק משום עבודה וז"ל רבינו למלורע שאינו ראוי לעבודה וזהו ראיה שאין עלי' תשובה לפע"ד עכ"ל ואני אומר אם לדין יש תשובה וז"ל רש"י במ"ק ד"ד ב' ד"ה לרבות כ"ג שנהג בו נרעת עכ"ל. ולפי"ו והנדרע שהיא חובה מיוחדת לכאורה בזה לרבות כה"ג שנהג בו נרעת ומינה פשטין דכל מלורע נהג נרעתו ברגל דכ"ג. בכל השנה ברגל נרעת דמי כמבואר בדברי רבא שם ופסוק דזה אין לומר והנדרע לרבות כהן הדיוט דז"ל לרבינו לכה"ד שהוא כשאר כל אדם ודוקא כה"ג צענין לרבינו ואחר תיבת והנדרע כתיב אשר בו הנגע והוא ג"כ דברי מוהר"ם ע"ד דרשו בת"כ בזה"ל לפי שנאמר ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרוס יכול אפי' מנוגע בו ת"ל אשר בו הנגע אפי' כ"ג ע"כ ומהו ג"כ אין ראיה מדלא אמרו בת"כ לפי שנאמר ראשיכם אל תפרעו ובגדכם לא תפרעו כו' יכול אפי' מנוגע בו ת"ל אשר בו הנגע אפי' כהן דעדיפא מיניה נקט דמ"כ והנדרע לרבות כ"ג ככ"ל וא"כ סיימו למידרש אשר בו הנגע ג"כ וזהו"ל דכהן הדיוט אסור בפ"פ אפי' שלא בשעת עבודה ואין מכלל ראיה דדוקא בכ"ג ואדרבה אומר אני דאף לכ"ג יש לה"ר דאת ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרוס אינו מוזהר אלא משום העבודה דבהוריות י"ב ב' בעא מיניה רבא מר"ב משיח [כלומר כ"ג] שנלטרע מהו באלמנה מידחא דחי או מיפטר פטר לא הוה צדיק וקשה לי אמאי לא הוה פשיטא ליה לרבא דכ"ג שנלטרע אסור באלמנה מהא דתניא בת"כ והנדרע אפי' כ"ג לפי שנאמר ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרוס יכול אפילו מנוגע מה אני מקיים נגדיו יהיו פרוצים וראשו יהיה פרוע בכל אדם חוץ מכהן גדול ת"ל אשר בו הנגע אפי' כ"ג ע"כ. והרמב"ם בסי' מ"מ מ' קי"ב הניא ראיה מדברי הספרא על היות זה שכתוב והנדרע אשר בו הנגע נגדיו יהיו פרוצים וגו' מלות עשה ז"ל שם [אחר שהניח דברי הספרא ככ"ג] ומבואר הוא שכהן גדול הוא בלתי מלכרס או לפרוע והסורס אלאו כ"מ שאתה מואל עשה וז"ל אם אתה יכול לקיים שניהם מוטב וא"ל יבא עשה וידחה ל"ת ומאחר שזמננו לנזום מורה כשנלטרע כ"ג פורע ופורס מורה שהוא מלות עשה עכ"ל וכ"כ בחיבורו פ"י מהל' ס"ג ה"ו הרי דכ"ג שנלטרע פורע ופורס מפני שהוא מ"ע נגדיו יהיו פרוצים וראשו יהיה פרוע הא לא הוי כי לא הוה כהן גדול פורע או פורס אפי' כשנלטרע וא"כ מוכרח דכהן גדול שנלטרע אסור באלמנה דומיא דפריעה ופריעה אם לא הוה מ"ע מלורע ורבא בעלמא ידע מהך צרייתא דוהנדרע אפי' כהן גדול דהניא אותה במ"ק י"ד ב' לפסוק דמלורע נהג נרעתו ברגל וא"כ קשה מדוע לא פשיט רבא מינה לדין אלמנה ודוקא לומר דהא מקודם דשמיט ליה הך צרייתא אלא עכ"ל דרבא היה מפרש הצרייתא דת"כ דמ"ק ח' לאו דכתיב אשר בו הנגע הו"א דאת ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרוס דכ"ג הו"א לעולם אפי' מנוגע

ספר עמרז : איסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים קעז

המשחה אשר יוצק על ראשו שמן המשחה זה משוח מלחמה ומילא את ידו ללבוש את הכנדים זה מרובה כנדים על כולם הוא אומר את ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרו ונתניא בת"כ ומייתי התם בהוריות אלו נאמר ראשו (ב) לא יפרע כגדיו לא יפרו שאינו כפריעה ופרימה דברי ר' יהודה ר' שמעון (ג) אומר ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרו על כותו כדרך שבני אדם פורעין ופורמין על מיתוהו לא יפרו כדרך הפורמין הא כיצד כה"ג פורם מלמטה וההדיוט פורם מלמעלה ותנן נמי התם כהן גדול פורם מלמטה ואמרין כגמרא אמר רב למטה למטה ממש למעלה למעלה ממש ושמואל אמר למטה למטה מקמי שפה למעלה למעלה מקמי שפה וזה וזה הלכתא כרב לגבי שמואל באיסורי. ואיזו היא גידול פרע יותר (ד) משלשים יום כאשר למדנו מלצו (ס' י"א) פרע פרע מניור. ומה שכתוב בפ' ויהי ביום השמיני ויאמר משה אל אליעזר וליתאמר בניו ראשיכם אל תפרעו ובגדיכם לא תפרעו אותה מצוה לשעתה נאמרה ולא לדורות שהרי כהנים הדיוטים היו והוזהרו לשעה (ה) שלא לערבב שמחת המקום וכך פירש רש"י ז"ל בפירושו החומש שמטעם שלא לערבב את חשמה חוזהרו.

סימן ששב [שיא]

לֹא יטמא בעל בעמיו. השם באשר הוא קדוש צוה שיהיו כהניו ומשרתיו קדושים ולא יטמאו למתים דכתיב אמור אל הכהנים בני אהרן וגו' לנפש (אדם) לא יטמא בעמיו ותנן בסוטה פ"ג (כ"ג ס"ו) כהנת מטמאה למתים ואין כהן מטמא למתים ותניא בת"כ בני אהרן ולא בנות אהרן יכול חללים במשמע ת"ל הכהנים יצאו חללים מניין לרבות בעלי מומין ת"ל בני אהרן בני אהרן אפי' קטנים פי' (א) להיות גדולים מוזהרים

תועפות ראם

מונע דכ"ג שנלטרע מינדאח דחי [עיין הגרס"ה הוריות ד"ט] ועדיין כהונתו עליו כדין כ"ג כתב רחמנא אשר צו הנגע לאשמעין דלפי כ"ג כיון שנלטרע אין צו דין כ"ג לעיני מש"כ צו את ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרוס מאחר שאינו ראוי לעבודה ומעכשיו הרי הוא כשאר כל אדם ולכן נגדיו יהיו פרושים וגו' וא"כ אפשר דה"ה באלמנה שרי וספיר בעא רנא מר"ג בהוריות שם ועיין דברי הרמב"ן לשה"מ ל"ה ע"ג. (ב) ראש לא יפרע ובגד לא יפרוס היינו אמור בראש ובגד של כוסה הכ"מ ח"ל ראשו לא יפרע וכו' ופרייה כל שיקר ד"ר יהודה כ"ל ובגדפם ג"כ נשתבשו הדברים ודע דכתוב שם דברי ר' שמעון צ"ר ר' יהודה אמר ובגמרא בהוריות איתא ד"ר יהודה ר' ישמעאל אמר כו' ובת"כ הגי' ר' מאיר אמר כו' ועיי"ל בהוריות שמוכרת להיות מקודש דברי ר' יהודה דלא כבגדפם. (ג) רש"י כו' כדרך שצ"ל פורעין ופורמין כו' וצ"ל כדרך שצ"ל קורעין ופורמין כו' ועיין בתל"ם צ"ה המסנה במומר בקדש ס"ח א"ת א' שם דברי הספרא דלך כדרך שקורעין כו' הוא לאחורה דברי מוחר את"ל דספסלא אחי לאשמעין דדוקא בקדש כדרך שקורעין על מת הוקש לפריעת ראש שיהיו שיהיו כשרין דציעדא אלב כנגדיו מקורעין הרבה שנתבטלו מלהיות בגדי כהונה מדליקין לכבוד ולתפארת גם דציעדא עבודתו פסולה עכ"ל. ומשכ"ס בשם בנו ביאור לד' הכ"מ ס"ח מהל' ביאת מקדש הי"ד וז"ל הכ"מ ומש"כ שעבודתו כשרה ולא חללה נתבאר בסמוך עכ"ל דר"ל בהלכה ס"ו שכתב הרמב"ם צ"ה כדרך שקורעין על מת דסגי בקריעה א' או דוקא כשר דציעדא, לא נהירא לי כלל דא"כ הול"ל יתבאר בסמוך ולא נתבאר. ובשיני פשוט דכוונת הכ"מ למש"כ לעיל ה"ה עיי"ל ב"מ שבי' ומש"כ ואין ס"ר מתללים עבודה אע"פ שהוא במיתה עבודתו כשרה מסקנא דנמרא צ"ה דתענית ובס"פ כ"ג עכ"ל וה"ה בקרעו נגדים דלהדרי איתקוש וכ"כ הכ"מ להלן פ"ט הסי' עיי"ל מיהו מה שתי' בנו פסקי הרמב"ם דסחתי אהדרי עיין ג"כ בש' בית הלוי ח"א ס"ב אות ו' שבי' ג"כ לדבר פשוט דפירוש דברי הרמב"ם צ"ה מהל' כלי המקדש ה"ל דהיינו בקרעין לגמרי ח"ש בזוחים דיה"ה דהיו מקורעין פסולין והיו כמחוסר נגדים וצ"ה ביאת מקדש הגי' א"יירי שלל הבגד שלם דר שיש בו קרע אחד במק"ל כדרך שקורע על מת ובזה ח"ש צ"ה אדם מחלל עבודה דלא היו כמחוסר נגדים לגמרי ובכך קדמם בזה הרדב"ם צ"ה לנשמות הרמב"ם סי' ז"ה. אולם הרדב"ם שם כ' דאף בנגדים מקורעין במקומו הרבה דהיו כמחוסר נגדים לעיין חילול עבודה אינו מחוסר נגדים ממש לעיין ח"מ צ"ה ולא נהירא דכיון דהיו כמחוסר נגדים לחלל עבודה פשוט דח"מ ב"ה כמחוסר נגדים. ובש"ת שו"מ מ"ח ח"ג שאלה ו' לא ראה ד' הרדב"ם גם בש' בזה"ס לם' ויקרא בחיקויים והשמעות והוספות לד' מ"ב צ' הקשה לפסק הרמב"ם מגמרא דזוחים ולפ"ד הרדב"ם א"ס. ובביאור פורס מלמטה אליבא דרב פרש"י למטה למטה ממש דהיינו בשפת הלוקין וכן פי' הרמב"ם בסי"מ פורס מלמטה הוא שיקרע כנף בגדו סמוך לרגליו. אולם ראייתו לרגליו צ"ה אמור כ"א ו' שפי' מלמטה כלומר תחת בגדיו לא כנגד העליון כמשפט הקריעה בבגדי הדיוט ובשאר ישראל עכ"ל. (ד) ויחר כו' וכ"כ רש"י בסנהדרין פ"ג א' ד"ה ופ"ר ועיין במתחא חינוך מ"ן קמ"ט הרי"ד רש"י צ"ה. (ה) שאלו כו' וכ"כ הרמב"ן צ"ה החומש סדר שמיני ובסנה"מ ל"ה קס"ד עיי"ל שפי' פנחה רוא' שם שמיני הביא שם' רבינו בצור שור אע"פ שהן הדיוט מוחרה על פריעה ופריעה מ"מ ציום משיתא שפ' ולאסור דלא היו כ"כ לכל דבר כו' ויפה כתב בשי' מעשה"ל דיש להשיב ע"ז שיהי' לא היה לכם ציום חינוכם דין כ"ג מדהשיב אהרן למשה היום הקריבו שאסורים להקריב אוננים אני הקרבתי שבי' מקריבין אונן אלמלא שאל היה לכם דין כ"ג :

(א) סי' להיות גדולים מזהירים עליהם כו'. הנה הסמ"ל לאוין רנ"ד כ' מסקנת המרמל דיבמות ק"ד א' דלא ליטמו להו בידים ורבינו הרמ"ם לא סי' כן והב"ח צאו"ח סי' שמ"ג כ' משמע ממ"ס הרי"ף והרמ"ם בזה' עומאה הך דרשא דאמור ואמרת לזהביר גדולים עול

מה

ספר עמוד ז' איסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים

עליהם שלא יטמאו לנפש אין לי אלא לסת מניין לרבות את הדם ת"ל לנפש ולחלן הוא אומר כי הדם הוא כנפש יכפר ומניין לרבות כל טומאות הפורשות מן המת ת"ל ואמרת אלהם לרבות כל טומאות הפורשות מן המת פ"י מגופו של מת כההיא דתנן בגזיר פ' כה"ג [מ"ט ב'] על אלו טומאות הנזיר מגלה על המת וכזית מן המת וכזית נצל על מלא (ב) תרוד רבב ועל השדרה ועל הגולגולת ועל אבר מן המת ועל אבר מן החי שיש [עליו בשר] כראוי (ג) ועל חצי קב עצמות ועל חצי לוג דבר על מגען ועל משאן ועל אהלם ועל עצם כשעורה על מגעו ומשאו על אלו הנזיר מגלה ותנן במס' שמחות [פ"ד] כל טומאות מן המת שהנזיר מגלה עליהן כהן סופג את הארבעים עליהן אין הנזיר מגלה עליה אין כהן סופג עליה את הארבעים מכלל זה למדנו דטומאות פורשות מן המת דמרבין פירש מן המת גופו של מת שהרי טומאות שאינן מגופו של מת כגון גולל ודופק אין הנזיר מגלה עליהן הלכך אין כהן סוזהר עליהן כדתנן שאין הנזיר מגלה עליהן בפ' כהן גדול [מ"י ג' ה'] אבל הסבכות (ד) והפרעות וגולל ודופק וארץ העמים ורביעית דם ואהל ורובע עצמות וכלים נוגעין במת יומי ספרו וימי

הועפות ראם

הקטנים ולא הביאו עלי' הק' אוקימתא דלא ליטמינהו בידים אלמא דס"ל דלזכר עליהו לאפרושינהו מטומאה עיי"ש מילתא בטעמא. והלכ"מ כפ"ג מהל' אהל הי"ב פ"י ג"כ דעת הסור כהר"ס בפ' אמור וכמס"ב הכ"ח וזהו דעת רבינו הר"ר אל"ם ממין כ"ן וכן הוא שיעת הנ"י סביב הרי"ף ה"י טומאה וז"ל ה"ס רבינו דה"ה ואלמרת עיין רש"י חרש ד' ק"ד ושם דאין ב"ד מלווין להפרישו אלא דלא למיספא בידים וכזה הרמב"ם בפ"ג מהל' אהל דאביו לר"ד להטו וכן דעת ר' יהונתן בהל"ק עכ"ל [מבואר בדבריו כמס"ב דה"ה ריש סי' ק"ג שהוא רבינו יהונתן הכהן ז"ל ומכונה בשמו על ה"ל בטעות עיי"ש] ולא נהירין לי בדבריו מש"כ דעת ה"ל כהרמב"ם דא"כ לא א"ש מש"כ דבשאר איסורין אין האב מוזהר על הבן ורבייתו מן שבת ד' קכ"א ה' דא"כ יוחנן בקטן השושה לדעת אביו הא לא"ה לא אסרינן ליה מנ"ל דילמא התם נמי לענין דאין ב"ד מלווין להפרישו ע"י אר"י בקטן השושה לדעת אביו דלאו ב"ד מלווין להפרישו אלא אביו לר"ד להטו לעולם וכדלמאר לענין טומאה אע"כ דעת ההל"ק כדעת רבינו הר"ר אל"ם דאין חילוק בין ב"ד להאב וכמס"ב ה"ה יומא דפ"ב ע"ש הר"ר אל"ם ישוב הקושיא הא דלמרינן בכל דוכתא קטן או"כ אין ב"ד מלווין להפרישו השתא חנוכי מחנכין אפרושי מאיסורא מיבעיא עיי"ש ועיין לעיל סי' י"א מש"כ דביאורי ובה"ן סי' ע"א אות א' (ב) מלא תרודו כו' עיין הגרש"ם כתובות ק"ח ב' שאמרו חז"ת מלא לאחיוי דלפניו נחפזו בתוך הבית הבית טמא כאלהות פ"ג מ"ב ולפלא צעני על ה"ס' מהנחם שגלה לנח"כ כריתות בלקוים סי' ה' ע"כ שם דהלל דלמאר מלא ה"ן מ"ס שאובין שהמכוון בזה המים והכלי אליבא דכ"ע והיינו לומר דדוקא מכלי אחד אכל מ' כלים אין מפרשין עיי"ש. ובמחכ"ת הוא להיפך כמבואר בכתובות שם דכ"ע היכא דא"כ מלא עשרה כדי שמן יש לי בצורך שמן קטעין ל' קנקנים לא קטעין ליה וכמס"כ"ג הגרש"ם. (ג) בשר כרואי. בפנים הכת"י כתוב שיש כרואי והשתעית כתב שיש [עליו כזית בשר] כרואי. ונראה שהשלים החסרון [עיין לעיל סי' ע"י אות א'] מספר יראים הנדפס ובאלמא ביראים הנדפס איתא בזה"ל ועל אבר מן האיש שיש עליו כזית בשר עכ"ל ולא כתוב שם חזית כרואי ודברי רבינו שפתיו צרור מללו בפ"י שיש עליו היינו על אותו האיש יש כזית בשר וממילא מובן דהאבר הפורש ממנו אין עליו כזית בשר וכן הוא האמת כדפריש' והתוס' צמיר מ"ט ב' על מה שצינו במשנה ועל אבר מן האיש שיש עליו בשר כרואי דהיינו כדי שיכול לחיות ולהכריא ואעפ"י שאין בו כזית בשר באלו האבר ועיין פ"ה דכלים מ"ה. ואף שחתאן ק"ח ב' שאמרו חז"ת היינו דבשקיע הניצה בכלל האדם שהוא בשר גידין ועצמות יש בו כזית כמס"ב כס' מי נפתח ספרה ה' אכל אינו מוכרח להיות כזית בשר ושפיר כתב רבינו ועל אבר מן האיש שיש על אותו האיש כזית בשר דוקא ולכן לא כתב רבינו חזית כרואי שאין לו מקום כלל לפי פירוש זה אכל כאן בכת"י שכתוב חזית כרואי עכ"ל שיש עליו ר"ל על אותו האבר וא"כ אין לר"ד כזית בשר דאע"פ שאין בו כזית ושפיר השמטתי חזית כזית והוא כרואי. (ד) הסבכות. לפיכך הסבכות וכו' באלהות פ"ה מ"ב אלו הן הסבכות אילן שהוא מוסך על הארץ ופ"י הרע"ב לזון סוככים כנפשיהם וכ"כ הערוך בערך סך, גם חסר בדברי רבינו ובמשנה דמיר שם איתא הסבכות והפרעות ובית הפרס וארץ העמים כו' ועיין פ"ה דאלהות מ"ד בתו"ס ד"ה ולמיר. וכ' בזה"ל ה"ל טומאה סי' כ"ב וז"ל ומאי היא [בית הפרס] שדה שנחרש בה קבר ועד כמה מאה אמה לכל רוח ורוח דקבר משוי בזה"פ. מקום הקבר טומאה דלוריתא האין נחרש טומאה דרבנן דילמא איכא ע"ס כשעורה או דילמא פתח ביה עפר בית הקברות עכ"ל. ובשאלות דר"ג כתב ככל ד' הבה"נ אך לא כתב שם חזיות אלו "מקום הקבר טומאה דלוריתא" ואולי משום דכתב קודם לזה ואסור לכהן למעל לבית הקברות מ"ס קבר גופיה מטמא כמת דכתיב או צעם אדם או בקבר. אולם הבה"נ אע"כ שם הוא כ' בריש הסיומן כדברי ר"ג עכ"ל ב' בד"ץ בית הפרס מקום הקבר טומאה דלוריתא משום דס"ל דאף כשנחרש נשאר מקום הקבר טומאה דלוריתא ואף שהתוס' בכתובות כ"ח ב' ד"ה בזה"ל דרבנן כתבו נראה דאפי' במקום הקבר מוקלינן כמו בשאר שדה כו' וא"כ ד' בזה"ל הוא לכאורה סתירה לדעת. כ"ל דיש להשתות דעם דה"ל דכתובות דאפי' במקום הקבר מוקלינן כמו בשאר שדה הוא משום מש"כ התוס' במ"ק ה' ב' ד"ה מנסח דמסמחא ליכא למימר שהגיע המחרישה עד המת ור"ל ליכא למימר שעד המת הגיעה המחרישה ותו לא. ולפי"ל המת שנקבר הוא במקומו בעומק תחת המחרישה ומקום הקבר ימנא בזה"ל וזה"ל אלא צוראי הגיעה המחרישה תחת המת ונפרסו עצמותיו וכמס"כ התוס' בסו"ט שם ולא היו רגילים לקבור מתים בעומק כהשתא בזה"ל וא"כ בזה"ל שכתב הרמב"ם רפ"י מהל' טומאה מת אפי' חרש ע"ג הארון ואפי' היה מושקע צרובדין ובאבנים ואפי' היו ע"ג הארון רוס שתי קומות והואיל וחרש על הקבר הר"י עושה בזה"ל והיא חוספתא ערוכה הביאה הר"ש רפ"י דאלהות אין לומר בזה האופן דאפי' מקום הקבר סהור מטומאת אהל דמלאי יפקע מקום הקבר בהחרישה שט"ל ועפ"י"ל י"ל דכנה"ל מיירי בה"ל דהיינו שחרש ע"ג הקבר והקבר ה' מושקע צרובדין ובאבנים כו' בהתוספתא ושפיר מקום הקבר טומאה דלוריתא ורבנן גזרו טומאה בכל השדה וכן ס"ל ר"ג שם עיי"ש בדבריו ומויטב תמיחה הגרד"ט מד"ל דמתנו מינסק כס' דברי דוד כחי' (נ"מ) ה'

ספר עמורז איסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים קעה

גמרו על אלו אין חזיר מגלה וכו' בשלישי ובשביעי. ועוד יש טעם לגלל דווקא שיש להשיב ולומר

תועפות ראה

ה' ב' ע"ד החוס' דכחוצות הנ"ל איך יומא דגס לקולא סמיכין ע"ז שהמחרישה סלקא לפומאה ולפי מה שצארת ע"ז דנריהם אין סחירה לדבריהם מכל המטיות וברייתות דמס' אלהות שכ' הגרד"ס שם ודו"ק גם מש"כ שם שהחוס' סותרים ע"מס' ד' למש"כ בריש הדיבור במ"ק שם ד"ה מנסח וכו' שם דה"ה נחלקו לשני פי' מתחילת דבריהם עד חיבת ולא היו הוא כפי' הר"ש ואח"כ הוא כפרש"י וכבר קדמו בזה הגרעק"א בדו"ה למס' מ"ק ה' ב' והניח ד' החוס' בנ"ע אבל לפי מה שצארת דה"ה דמ"ק אין שום סחירה בדבריהם. ובהע"ש לשאלות שם אות י"ג האריך בביאור מש"כ הבה"ג והשאלות או דילמא פתיך ביה עשר בית הקברות עיי"ש שהביא דברי הגר"א בל"א פ"ב דלהלכות מ"ב שכ' שם בשם התוספתא וכו' עליו בזה"ל אבל לא ביאר דבית הגר"א ז"ל פי' הסוגיא דנדה כ"ו ב' מ"ט דרבנן לפי שא"ל למלא תרוד ועוד עשר כה"ק שאין בו מלא תרוד רקב וא"כ ודאי קשה הא בחילתו לכ"ע דבר אחר נעשה לו נגדילין שלא לשמא כמלא תרוד וכקושיית החוס' שם והר"ש עכ"ל ע"ש שיישב עפ"מ"כ הרמב"ם בפיה"מ פ"ב דלהלכות מ"ב, ותמיהני שלא זכר משנה מפורשת מיר ס"ה א' נטלו ואת תספחו וס' בנמרל ה"ד תפוסה כו' וכמה שיעור תפוסה פי' ראב"ז טעל את הקיסמין כו' והיא התוספתא שהביאה הגר"א בל"א פ"ב דלהלכות ואין זה ענין למ"ש מיר נ"א א' דבין רקב של מת וב' דברים רקב ותפוסה וכו"ל במיר נ"א ב' חני שולא ב"ח מת שחבר אין לו רקב ולא תפוסה ולא שכותה קברות ובד"ן רקב הוחנו כל התנאים במיר נ"א א' משא"כ בד"ן תפוסה אף צמת שנקבר בכסותו בארץ של עץ או ע"ג רפסה של לבנים שאין לו רקב יש לו תפוסה גם השיעורים אינם שווין דרקב שיעורו מלא תרוד משא"כ תפוסה שיעורו מלא תרוד ועוד ופי' תפוסה כ' הרמב"ם בפ"ו דלהלכות מ"ב העפר אשר יתערב בו דמו ולוחחו וזה העפר יקרא תפוסה להתערב חומרו שם כו' ובאלוה"ש פ"ב מ"ד עפר קברות פי' הר"ש שהוא תפוסה של מת כהך דמיר ס"ה, ובמ"ב פ"ב דלהלכות שאמרו שם מלא תרוד רקב ועוד עשר קברות טמא וכו"ש מעשר כתב הגר"א בל"א פ"ב דל"ג רקב ואח"כ עיינין בזה הבה"ה דגנדה כ"ו ב' גרסינן תניא אידך מלא תרוד רקב ועוד עשר כה"ק כו' וכ' שם מהרש"ל תימא לי הלא משנה היא במס' אלהות עיי"ש עכ"ל אבל לשיטת הגר"א הוא ענין אחר והמשנה מיירי בד"ן תפוסה ובברייתא מיירי בד"ן רקב שנתערב ובביאור הברייתא שאמרו בנמרל נדה שם מ"ט דרבנן א"א כו' שפיר הקשו החוס' על פרש"י דע"כ בד"ן רקב בעינן תנאי רקב אבל בד"ן המשנה גם החוס' מודים דע"כ יש תפוסה למת ושיעורו מלא תרוד ועוד ולפי"ז מש"כ הרמב"ם בפ"ג מהל' ט"מ ה"ה או אינו אלא עפר שנתלכלך בגלל המת ודמו אין הפי' כמש"כ הר"מ שאלם הוא עפר שנתלכלך בגלל המת ודמו אינו מטמא כלל שאין כאן כוית נלל ולפיכך משילין אותו להחומר ז"ל דהא סוגיא ערוכה שלהי נזיר ואלוה"ש פ"ו והובא ברמב"ם רפ"ט מהל' ט"מ שם תפוסה למת ולא בעינן כוית נלל אלא ה"פ א"א אלא עפר שנתלכלך בגלל המת ודמו ובודאי שיעורו מלא תרוד ועוד לא שחית אלא אע"פ שכול להיות שאינו תפוסה למת אלא רקב ובד"ן מלא תרוד רקב ומעורב הוא עס עפר וא"כ לא ידעין כמה רקב יש כאן אפי"ה מטמא במשא ובאכל וע"ז סיים שהרי יש במלוא חפניים. ועוד מלא חפניים רקב וכו"כ הביית אדם להח"ה כלל קי"ז שאלה א' דמש"כ הכ"מ דלרמב"ם רקב מדם עהור לגמרי ובאמת מרש"י ותוס' והרב לא משמע הכי ודינו דרקב עכ"ל ואני אומר דיו תפוסה וכו"ל ועיין הע"ש שם שהשיג ג"כ על הכ"מ. אך ז"ע ע"ד בזה"ג והשאלות בטעם בזה"פ דילמא פתיך ביה עפרא דבה"ק והלא בית הפרס מטמא במגע ובמשא ולא בזהל כיון שדה שחורש בה קבר ואינו עפר בית הקברות אינו מטמא במגע כחולין קי"ז ב' ועיי"ש קי"ה ב'. והגר"א לי דבאמת מטמא ע"מס' דמ"ב חס"ה מטמא במגע ומה שבה"פ מטמא במגע אינו אלא מטמא הראשון דילמא איכא ע"מס' כשעורה ובה"ג והשאלות לא בלא אלא לומר דלענין טומאת משא יש להוסיף עוד קטע דילמא פתיך ביה עפר כה"ק אבל מ"מ בעינן גם טעם הראשון דמש"ה מטמא במגע ובה"ה יחייב מה ששנינו בפ"ה דלהלכות מ"ד ומודים ב"ב וכו"ה שבודקים לעושה פסח כו' ולמזיר כה"ק בודק כו' כיצד הוא בודק כו' וכ' בהע"ש שם להקשות על בזה"ג והשאלות מאי מהני יפוט ובדיקה והרי אפי' לא נמא ע"מס' יש לחוש דילמא יש בו עפר כה"ק ולפי הנ"ל א"ש דמשום עפר כה"ק אינו מטמא במגע ואי משום היסס דהיינו משא הא בעינן שישא דוקא מלא תרוד ועוד כמו שכתבתי לעיל וא"כ יכול להלך שם בנחת שלא ישא דרגליו מלא תרוד שהוא מלא חפניים ועוד. והנה בגדה נ"ו ב' שנינו ואין נאמנין [הכותים] לא על הסככות ולא על הפרעות ולא על בית הפרס וע"ז פי' שם כ"ו א' בנמרל סככות דתנן כו' פרעות דתנן כו' בית הפרס אמר רב יהודה כו' ותנן [כנ"ל] החורש כו' וכל עין הרואה יתפאל על סידור ד' הנמרל דמתחלה הו"ל לפרש בזה"פ דתנן החורש כו' הר"ז עושה כה"ס כו' ואח"כ הו"ל מומרל דרב יהודה כו' ומנסח כו' ואומר אני דא"ש לפי פי' הר"ן בשם הראב"ד בנחוצות כ"ה א' עמש"ש משנה והמקום הזה בית הפרס דפי' בחוס' שם כ"ה ב' ושהמקום הזה בית הפרס ולא יחר ובה"ה לפרש אבל הר"ן שם כ' דהראב"ד ז"ל פי' ושהמקום הזה בית הפרס לשון טומאה קלה הוא כלומר כבר הוקלה טומאתו שנידש ונפסח והוא עהור לעושה פסח כו' וכ' בספר קול הרמ"ז למשנה דכחוצות שם וז"ל ונמרל דייקא כווחי' דאמרינן בית הפרס דרבנן דקשה וכו' יש בית הפרס דאורייתא אלא ר"ל בית הפרס שכבר נתקן בחיקון רבנן דהיינו שנידש ונפסח עכ"ל וא"כ לפי' הראב"ד יתפרש גם בגדה שם שהכותים אומרים על בית הפרס שנספר דהיינו שנידש ונפסח דטהור ומש"ה שפיר הביאו בנמרל לפרש בית הפרס דמחמי' דהיינו שהם מזהירים אותו המקום כדל"ר כו' ואח"כ אמרו בנמרל דין בית הפרס כמתני' רפ"ז דלהלכות, ועם דברי הראב"ד א"ש לשון הנמרל דחגיגה כ"ה ב' ה"י מדמהימן אפסח מהימן נמי אחרונה וכו' שם הו"ל נ"ל דאשגרת לישא דמדמהימן אקדש מהימן נמי אחרונה נקט נמי הכי אע"פ דגבי בית הפרס לא שייך נאמנות אלא כיון דמחמי' בדיקה לפסח מהני נמי לתרומה עכ"ל אבל לפי דברי הראב"ד שייך שפיר נאמנות גבי בית הפרס שאומר שנידש ונפסח והוא עהור לעושה פסח מהימן נמי לתרומה, ולפי"ז הקול הרמ"ז הנ"ל א"כ מ"ש בע"ז י"ג א' גבית הקברות ס"ד טומאה דאורייתא היא אלא בית הפרס דרבנן דגם שם מיותר חיבת דרבנן וז"ל לפ"ד הראב"ד דהיינו נמי בית הפרס שכבר נתקן בחיקון רבנן דהיינו שנידש ונפסח וכן פי' באמת הנ"י להרי"ף סוף הל' טומאה עמש"ש הרי"ף הנרייתא דע"ז י"ג א' דכין מטמא לדון ולעשר

ששמעם שאינו מגלה על רביעית דם אע"פ שהוא מגופו של מת (ה) נובל לומר שאין מגלחין על גולל ודופק אפי' נפרש פורשות מן המת שלא מגופו של מת. וחרב שנשטא במת דאמרינן [פסחים י"ד ב'] חרב הרי הוא כחלל אע"פ שהיא אינה גופו של מת מאחר שהקישתו תורה לחלל כגופו של מת חשבינן ליה וכהן מוזהר עליהן שהרי יש לדרקק שהגוייר מגלה עליה מדדייקינן על הא דתנן

תועפות ראם

ויערעב עמיה בנות הפרס דרנגן וועטאמאל ללמוד תורה ולישא אשה וז"ל ה"י שם בית הפרס שנחשב בו קבר שאין טומאתו אלא מרגל שבוין שאחר שנחשב בו את הקבר הלכו רבים עליו ודרכוהו א"ל שלא יהיו כל אוחן חתיכות של עצמות דקות שהן [בס"א שאין] בהן אפי' עטם כשעורה נדבקים במגעלים וסנדלים מהאנשים הראשונים שהלכו בו ולא נשאר מהם כלום עכ"ל ואף שאין פי' ממש כדברי הקול הרמ"ו עכ"ל לדין הברייתא שזה למש"ל למעלה ל"ה הראב"ד דמ"ם גומרא בבית הפרס דרנגן דבעינן ג"כ שיהיה ברגלים דלר"י בר אמי משמ' דרב יהודה בית הפרס שיהיה טהור ודעת הג"י כמס"ל החוס' בצבורות כ"פ א' ד"ה יהיו לדעת השאלות דלכל דבר בעינן נישוח ומ"מ טמא חוץ מפסח דטהור משוין ליה וה"ה בית הפרס שיהיה דטהור דמשה נמוח' נמוח' דמשה אדם בבית הפרס ואין כן דעת כל הראשונים אלא ללמוד תורה ולישא אשה וכו"ז מטמא גם בבית הפרס לאחודיה בלא דמשה ובלא נישוח. ועטמא"ל הג"י ש"ל ליישב ד' הש"ת ספ"ג פסחים א"ל מעט ל"ה טהור אלא פי' תמ"ד דהבונן לערב כדי ליתן ללמוד לפני רבו תשוב דבר הרשות וז"ל ויראה העטם משום דה"פ הו"מ ללמוד מאיליו בביתו והיה מקיים המצוה ג"כ עכ"ל ועיין במג"א שם סק"י"ה שהקשה על הה"ג דהא מותר לכהן לעמאות בבית הפרס דרנגן כדי ליתן ללמוד לפני רבו אע"פ שיש לו רב בעיר דלאו מכל אדם וזכה ללמוד כדא"י פ"ק דע"ו וא"כ ה"ג דרנגן הוא עיי"ש. וז"ל דה"ג ס"ל כפי' הג"י דדוקא בבית הפרס דרנגן שיהיה בהן מטמא ללמוד לפני רבו אבל לא בבית הפרס שאינו נידוש ברגלים ואע"ל דעיקר בית הפרס דרנגן וה"ה לנדיקת חמץ דרנגן. ודע דבגדה שם ג"ז א' הביאו בגמרא מתני' דאהלות ריש סי'ו' בזה"ל החורש ביה"ק ה"ו עושה בית הפרס ועד כמה הוא עושה מלא ועושה מהא אמה בית ארבעת סאין ר' יוסי אומר חמש ע"כ ותמיהני מזה על פי' הרמב"ם צביה"מ דאהלות שם שפי' דברי ר' יוסי וז"ל ור' יוסי אומר שם היה זה המקום הנחשב בלתי שזה אכל בו מעלות ומורדות הנה הוא שיש צה"ם בית חמש סאין עכ"ל דלפי פי' הו"ל צה"ם שם ר' יוסי אומר חמש צבורד וצבורה"ה הטיקש כדדברי ר' יוסי חסר בהן א"ל הספר לא אלא פי' בהגמרא ספ"ל כלל ר' יוסי אומר חמש ואולי שג"י הרמב"ם בגדה שם משונה ממה שפלטנו וז"ע בזה. וראיתי להעיר כן מה שגררה לי לפרש בד' הגמרא תמורה י"ב ב' ורנגן עד כמה והר"ם פי"ו דאהלות מ"ב כתב ודבר תימא הוא מאי קא בעי ורנגן עד כמה. והל"ל דלפמס"ל החוס' שם י"ג א' לפרש רא"ל צה"ם עושה צה"ם לנשול מה שנחשב מבית הפרס לשה אחר שאלו עשאוהו צה"ם וכן א"ל נחשב מאותה שדה שג"י לשלישית וכן מג' ל"ד וכן לעולם כולם עושין וא"ל בית הפרס א"כ י"ל דזהו מ"ם גומרא ,ורנגן' פי' מ"ם דרנגן דלא ס"ל הך דרא"ל וטמא ,עד כמה' פי' דלרא"ל אין לדבר סוף עד כמה יהי' בית הפרס ועל דרך שאמרו בגדה נ"ה ב' ארש"צ' לדברי אין קץ ולדברי חב"י אין סוף כו' ושם בגמרא ורנגן דאמרי תולה עד כמה כו' ומ"ם א"ח"כ בתמורה שם כי אחת ר"ד אר"ל כו' הוא מילתא בלפי נפשי' ודו"ק. וראיתי בהרמב"ם פ"ה מהל' ט"מ ה"ד שבהם החורש א"ל המת צבדה אינו עושה בית הפרס שכל אלו דבר מלוי מלוי ולא גורו אלא צבדה שנחשב שאלו דבר המלוי עכ"ל והוא מתוספתא הביאה הר"ם ריפ"ו דאהלות צוה"ל החורש גומפ' של מת אינו עושה בית הפרס אין לך ששועה צה"ם אלא חורש את הקבר בלבד ע"כ אבל הר"ם שם פי' החופסתא גומפ' של מת גומפ' שגומלה ורואה אותו דלמרינן דכיון דחיו' ל"י לא שקול מיני' עצמות במחשבתו עכ"ל משמע מפי' הר"ם שם לקח עצמות מהמת בהמחשבה"ה עושה צה"ם ולא חיישינן למה שאין הדבר מלוי וא"כ הר"ם חולק על הרמב"ם וס"ל להר"ם דאף שהדבר אינו מלוי מ"מ גורו ציה דרנגן גם כשעם המענה ג' דפי"ו דאהלות שאמרו שם החורש מלטימא מציירת העצמות אינו עושה צה"ם פי' הר"ם וז"ל דודאי אותו המקום אינו שלו והו"ל חורש שאינו שלו עכ"ל וז"ל לדברי הר"ם מ"ם צמשה אה"ל החורש את שאינו שלו הכי פירושו דב' גוויי אינו שלו יש א' מקום הקבר אינו שלו. ב' אף אם מקום הקבר שלו אלא שהשדה שחורש הקבר בתוכה אינה שלו. וא"כ להר"ם אינו עושה צה"ם אלא היכא בדולה שלו מקום הקבר וגם השדה שחורש בתוכה הקבר הוא שלו ומסיר אחריו צמשה לפי' הר"ם החורש מלטימא מציירת העצמות: שהוא מחפן הא' אינו עושה צה"ם ואח"כ אמרו החורש את שאינו שלו מחפן ב' אינו עושה צה"ם ור"מ דלפי' דתוספתא ואמר החורש מלטימא הר"ם עושה צה"ם י"ע דמ"מ מודה בזופן הב' שהשדה שחורש הקבר בתוכה אינה שלו א"ע צה"ם ומש"ה לא זכרו הר"ם והתוספתא דר"מ יפלוג על החורש את שאינו שלו כ"ז הוא לפי' הר"ם אבל הרמב"ם ס"ל דמלטימא ומציירת העצמות הוא מטעם שאינו מלוי כמס' בחיבורו שכל אלו דבר שאינו מלוי הוא כו' וקאי על הספיק בולו ואח"כ בדין ה' כתב דין החורש את הקבר צבדה שאינה שלו אינו עושה צה"ם ולהרמב"ם לא מלוי דין החורש את שאינו שלו אלא מחפן הב' אבל מחפן הא' לא ידעמי מאי אירודן צה והדבר נר"ך אללי תלמוד ותמיהני עמס"ל הרמב"ם שם בדין ה' חרש קבר צבדה שלו ושל חצירו כדאח שגור עושה צה"ם ושל חצירו א"ע צה"ם והשמיט דדברי צה שאמרו בתוספתא צוה הדין ,אל עולה הוא צבדה בית הפרס' פי' האמות של שדה חצירו עולות לו מן המנין וז"ל טעם השמטה כל מה דחצירי בדין צה"ם להעיר צעוה"ה. (זה) גמרא דעת רבינו כאן דעל רביעיית דין אין הכהן מוזהר כ"א על חצי לוג ואם ר"ה אחר רביעי' דאפי' אם נפרש שטרות לו המת שלא מגופו של ר"ה והכהן מוזהר דעל רביעיית דין לא ידעל שיהיה אין מלחין וז"ל הכהן מוזהר עליהם אולם הסמ"ג עיין רל"א כ' ואע"פ שזמנינו רביעיית דם שאין הנוזר מגלה עליה כו' וכהן מוזהר עליה בדרדשינן בפ"ק דקטאדרי דר"ד לרביעיית דם הבאה משני מתיס שמטמא מעל כל נפשות מת לא יבא זה אינו קשה דשם טומאה ר"ל צה"ם שמתות ועל חצי לוג דם מיר מגלה עכ"ל וכו"כ החוס' בצבורות י"ט ב' ד"ה דמלגין ודעת רבינו כמס' בהמרה"א ע"ד החוס' דבכרות שם וז"ל ולא ידעא מהיכא פסיקא להו דכהן מוזהר על רביעיית דם דמהיהא דם' בהמה המקשה אינו מוכח אלא דמטמא כמו גולל דווסק עכ"ל ובספר מי נפתחו בקדקד לעין אות ל' תמה עליו דהא הפסוק הזה כתיב בצוהרת כהן ומפקין מיני' רביעיית דם וא"כ בהן מוזהר עליו ועיין בם' קרן אורה מיוי' ב'.

ספר עמר ואיסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים קעט

וכלים הנוגעים במת ומוזה עליהן בג' ובז' ומקשינן [מי יד' כלי] כלים בני הזאה נינהו פי' הנוגע בהן כי אין הזאה בנוגע בכלי עץ שנשטמא במת ומתרץ אשאר מדלא מוקי לה בכלי מתכות דאיכא בנוגע בהן הזאה שמעינן דבכלי מתכות לא הוי מצי לאוקמי דלא הוה תני כוליהו (ו) אין הנזיר מגלה והא דלא תני כלי מתכות גבי אלו טומאות שהנזיר מגלה היינו טעמא דבכלל מת איתניהו דדבר פשוט הוא דחרב הרי הוא כחלל תדע שבפרק שני במס' אהלות תני לכל חני גבי טומאת אהל ומגע ומשא ולא תני חרב והיינו טעמא דטילתא דפשיטא היא דחרב הרי הוא כחלל בין נישטמא במגע המת בין נשטמא באהל המת וראיה לך במס' אהלות פרק ראשון דתנן אמר ר' עקיבא יש לי חמישי שפור שהוא תחוב באהל המת והאהל והשפור ואדם הנוגע בשפור וכלים באדם טמאין טומאת שבעה למדנו [שכלים שנשטמאו באהל] המת הרי הן כמת ועוד קרא דמפקינן מיני' חרב [הרי הוא כחלל מוקמינן ליה כנזיר] באהל המת בפ' כהן גדול [ג' ז'] דתניא וכל אשר יגע על פני השדה בחלל חרב או במת על פני השדה זה המאהיל על המת . בחלל זה אבר מן החי ויש בו להעלות ארוכה . חרב הרי הוא כחלל כו' הלכך צריכין כהנים להזהר [שלא לטמא בחרב שנגע במת או באהל המת] ונפש החוטאת תמות [ואנחנו נקיים ויש למצא] תקנה לכהנים בטומאת חרב דמהחיא טעמא דשרינן [להו בגולל, ודופק] דטומאות הפורשות מן המת פי' מגופו של מת [ולא גולל ודופק אע"ג דתנא קרי להו פורשות מן] המת בפ' העור והרושב [מלוי ק"ז ז'] מההוא טעמא נמי יש להתיר טומאת מתכת [אני ראיתי לחילוק רבינו] יעקב זצ"ל שאסר כאשר כתבתי למעלה ופסקתי [אחריו כדבריו . הגהה . לפי מה] שפירשנו שהכהנים אינם מצווים על טומאת [גולל ודופק אם נפרש] גולל כיסוי הארון (ו) אינו קשה מדתניא בברכות [יש ז'] גבי כהנים מדרגין היינו על גבי ארונות מתים לצאת לקראת מלכים פי' התלמוד בארונות שיש בהן פותח טבח ואותן ארונות מבוסות חיי . ולפי שראיתי רבותי חלוקין בדבר שיש מי שמפרש כיסוי הארון ומקשינן עליו הא דתניא חזכרתי . תניא לנפש לא יטמא בעמיו כל זמן שעמיו שם אינו מטמא אבל מטמא הוא למת מצוה . כי אם לשארו אין שארו אלא אשתו שנאמר שאר אביך היא . הקרוב ולא הארוסה אליו ולא הגרושה . לבנו ולבתו יכול לבנו ולבתו הנפלים ת"ל אמו ואביו מה אמו ואביו בני קיימא אף בנו ובתו בני קיימא יצאו הנפלים . ולאחיו ולאחותו יכול אחיו ואחותו מן האם ת"ל בנו ובתו שהוא יורשם אף אחיו ואחותו שהוא יורשם יצאו אחיו

תועפות ראם

ל"ו ב' שמיטת ד' מהרש"ל בדרך דחוק אולם כס' נאה"ע לסדר ויקרא ריש ס' אמור מתוך קושיית ר"ת שנתח' ברכות שם וז"ל ופי' ענ"ד ג"ל דודאי שיעורא דטומאת דם לגבי כהונה בחצי לוג ומדכתיב נפשות ש"מ דהיינו אף בחצי לוג משני מחים וילפינן מינה לענין טומאה טומאה דעלמא דשיעור הדם הוי רביעית דהיינו ג"כ אף בנאה מב' מחים עכ"ל והוא ממש כח' מהרש"ל אלא שקינר בדבריו ואינו מפרש בארוכה דס"ל למהרש"ל דרביעית דם שהוא מטמא כהן במת אחד לא מסיק ר"ע מנפשות מת לא יבא ד"ל דהתם הוא חצי לוג אלא דפשיט' נ"י זה בללו הוי קרא וגם התוס' בטהרה ד"ד א' ד"ה מנין דזרד לומר כן ומה שסקשו התוס' שם דלי בנות א' ה' טמא ה"ה בשני מחים ה' ליכא מיעוטא כו' כבר יישב זה מהרש"ל שם בחי' הלכות עיי"ש וגם לסי' התוס' יומא פ"א א' ד"ה כל ז"ל ג"ל שר"ע ומחלוקתו ידעי דדם המת עכ"ל מטמא בצואו ממת אחד גם בללו קרא ולא כמש"ל בטהרה דין שם ולכן פסיר הקשה מהרש"ל על ר"ת מנ"ל באמת דכהן מזהיר על ר"ד דילמא דוקא על חצי לוג דם כטומאה שהמזיר מנגלח עליה ור"ע לא יליף מנפשות מת אלא שתי נפשות ושיעור אחד יהיה השיעור איזה שיהיה דהיינו ככהן ששיעור אזהרתו בחצי לוג דם אף דהוי מב' מחים ג"כ מזהיר עליו ובעלמא דשיעור טומאה ברכיית ג"כ זה הדין דאע"ג דהוי מב' מחים מ"מ הוא טמא חס' מהרש"ל דהא ע"כ טומאה ואזהרה ב' דברים הם וא"כ ר"ע לא אמר אלא דרכיית דם מטמא אבל אזהרה לא אמר . (ו) כולהו ז"ל ברוכ"ה בנדפס ועיין בנזיר כ"ד ב' תוד"ה ת"ש ומוזה . ואור"ת דע"כ לא מתוקמא מתניתין בכלי מתכות דא"כ הנזיר מנגלח דחרב ה"ה כחלל והיינו כד' רבינו ועיין חולין ק"ד א' תוד"ה חלת והרמב"ן בפי' התורה במדבר י"ט ס"ו כתב והנראה מן הסוגיות במשנה ובגמרא שהוא מטמא בנגע ובמשא כמת אבל אינו כמזהיר לטמא כהן כו' ואם היה החרב שנטמא במת מטמא כהן היו הכהנים אסורין בכל הבתים כו' . וכן נראה עוד בגמרא שאין החרב הטוע במת מטמא אדם להזכירו הוזהר שגייס ושביעי אע"פ שהאדם הזה הנוגע בו אינו מטמא כו' וא"כ הרי החרב כחלל לטמא בנגע טומאת שבעה אבל לא מטמא כהן ולא להזכירו הוזהר ואין הנזיר מנגלח עליו ואין הכהן מזהיר ממגעו כלל והוא הקרוב והנראה מדברי רבותינו עכ"ל . והרמ"א ביו"ד ס"ב ס"ט הביא דעת רבינו והחולקים עליו וסיים וכן נהגו להקל ואין מהזיר מזה עכ"ל . (ז) גולל כסוי הארון . דע דג' סי' יש לגולל הא' סי' רש"י כסוי גולל כסוי ארון של מת דהיינו ארון המטמא שבו נותנין המת להטילו כן בקבר . והב' פיר"ת דגולל הוא מה שנותנין על הקבר לאחר שקברו המת בדרך לסי' מנחה כדי שיעיר כח"ל את קבר מזה ויזיז משמש לכסוי כלל . והב' פיר"ת ז"ל בחולין שהביא הרמ"א ס"ג דמ"ק סי' ל"ט והוא בערוך ערך גולל כסוי הקבר דוסק אברים מכלן ומכלן כמו כתלים והמת נתון באמצע והגולל עליהם עכ"ל נראה דס"ל דגולל שמים עושה . (ח) הוא לכסוי כחה הקבר ואינו עמון כולו הוה הקבר כפרס"י רק הוא על פני השדה לכסות את החפירה . (ט) הוא ג"כ לסימן מנחה ומש"ה מנציהו את הגולל מן הקרקע ע"י דופקים והמי נפתח פפרסר י"א אותו' סי' כן דברי הר"ם פ"ב דאהלות מ"ד ונראה לי שכן פי' הר"ם . והתוס' בטובה כ"ג א' כתבו כפי' הערוך ומש"ה יהא להו שם הא דתנן בטהרות דוסק דוסקין סהור דלאו לפרש"י קשה להו בשבת קנ"ג ב' וכי דרך להניח שני קרשים מימין המת וכו' א"ש מה שהרמ"א שם כ' דפיר"ת הוא

ספר עמר ואיסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים 358

ואחותו מן האם שאינו יורשם ותניא ביבמות פ' הבע"י (ס' א') אחותו ארוסה ר' מאיר ור' יהודה אומרים מטמא לה ר' יוסי ור'ש אומרים אין מטמא לה והלכה כר' יוסי ור'ש ושעמיהו מפרש התם דכתיב אשר לא היתה פרט לארוסה קרובה לרבות ארוסה שנתגרשה ותניא אנוסה ומפותה אין מטמאין לה דברי הכל ומוכת עץ אין מטמאין לה דברי ר' שמעון ושעמיהו דכתיב את הכוונת . ומסקינן בנזיר בפ' ג' מינין (מ"ג נ') שכתן טמא עומד בכל יטמא כדתנן היה מטמא למתים ואמרו לו אל תטמא אל תטמא חייב על כל אחת ואחת אבל מטמא במת בעורו נוגע במת אם נגע במת אחר אינו חייב כדתניא היה מת מונח על בתיפו והושיטו לו מתו ומת אחר ונגע בו יכול יהא חייב ת"ל ולא יחלל מי שאינו מחולל יצא זה שהוא מחולל ועומד . ואפי' אינו מת אלא גוסס צריך כהן לפרוש כדתניא התם בנזיר פ' ג' מינין (מ"ג א') להחלו עד שעת [מיתה רבי אומר] במותם עד שימות ואמר ריש לקיש גוסס איכא [ביניהו למאן דאמר] להחלו אפי' גוסס וק"ל כרבנן אע"ג דאמר ר' יוחנן משמעות [דורשין איכא] ביניהו י"ל שאינו חולק על ר"ש בן לקיש דאסרי [רבנן בגוסס] (ח) והנהוג היתר בגוסס לא הפסיד וראיתי בהלכות רב [יהודאי גאון ז"ל שהתיר] בגוסס וראיתו מדרתן (ט) אין מטמא עד שתצא נפשו אפילו [מגוייד] ואפילו צלוב והו"ל מחלוקת בכרייתא וסתם במתניתין והלכה

תועפות ראם

הוא כפי' ר"ת לאחר שהביא שם ופיר'תו כו' כתב וכן פי' ר"ת ז"ל בחולין כו' והתוס' בכתובות ד"ד ב' כתבו על פרש"י דענין זה פי' צערך וצערך הוא ממש לשון הר"ה גם בשבת שם כתבו התוס' אחר פי' ר"ת ז"ל וצערך צערך גלגל פי' בענין אחר וכפי' יתכן מה שכתובתה עכ"ל ועיי"ש במהרש"ל וכו' האו"י ח"צ סי' תכ"ד פרש"י כו' וכו' צערך פי' כו' ואף ח"כ כתב הר"ה דפי' ר"ת הוא כפי' ר"ת אך לפי הכ"ל א"ס דכוונת הר"ה שם במ"ק שם שפיר"ת הוא כפיר"ת ולא כפרש"י שהוא כפוי ארון של מת המטלטל שנתון בעומק בקרקע והתוס' בכתובות שם כתבו דפי' הערוך הוא כעין פרש"י דהיינו שהגולל הוא כפוי על המט ומדויק לשון [דענין] לא פרש"י ממש . וראיתי בס' אור לישרם פי' לספר הישר לר"ת סי' ס"ד אות א' שכתב שם להקשות על פי' ר"ת ב' קושיות עמומה מוסף על קושיית הראשונים האחת מהא דתניא בנז' שמתות פ"ד ה"ב ואמרו חכמים אל יצדק מאחר שנסתם הגולל ומעתה קשה לפיר'ת מה שייך סתימת הגולל לזה ואף אם עדיין לא העמידו מזה לסימן האם לא שייך כיוול ולפרש"י א"ס עיי"ש ובמהכ"ל אשתמיטה דברי הר"ה פ"ג דמ"ק שהביא ברייתא זו וסיים עלה דמוח מוכח שסתימת הגולל היינו אחר שנקבר ועגור סתימת הקבר בעפר וא"כ הוא דלא כפרש"י וכבר כתב ר"ת בס' הישר כי דרכם היה לתקן בו ביום מצבות א"כ לפיר'ת א"ס וביה א"ס ג"כ מ"ש בשבת קנ"ב ב' מ"ד עד שיתחם הגולל דכתיב וישב העפר על הארץ כשהיה דהיינו לפיר'ת שנגמר סתימת הקבר בעפר ומוכן מעתה לתת שם מזה בו ביום כדרכם ואזכיר לה קושייתו השנייה ואדברנה לפרש"י אינו מדויק בשבת שם מאי דכתיב על הארץ לפרש"י סתימת הגולל הוא כפוי ארון של מת המטלטל ערס הקברו בחרץ . (ח) דאסרי רבנן בגוסס . ולומר שכן מתירין בגוסס ז"ל אלא בזה שרבי מתיר בגוסס חולק ר' יוחנן עליו וסבר אף לרבי אסור לשון מהרש"ל בביאוריו לסמ"ג לאוין רל"ד . ועיין במרדכי שילהי נוס' מ"ק ש' שם כל דברי היראים בדין גוסס עד ואינו יודע מה ראו ואף שלא זכר בדברי המרדכי שהעתיק זה מהם' דדרכו מ"מ כל אותו הלשון ש' היראים הוא ממש במרדכי והבי' ביו"ד סי' ש"ע לא הרגיש בזה שלא היה לפניו הם' יראים ועיין בכתב"ס סי' ל"ג סק"ה שכתב שם לדומה הך דמיר מ"ג דמיקרי מת לענין שאין הכהן רשאי להיות צאהו ומ"מ אין מטמא עד שימות ממש והמני כפחות פרפר ג' אות ג' תמה עליו דמעולם לא אמרו שם דמיקרי מת לענין שאין הכהן כו' וי"ל דהכתב"ס כיוון לשיטת היראים שכתבן והביאורו הכמ"ג והמרדכי דלר' יוחנן אף רבי שאמר במוחם עד שימות ה"ם גוסס מיקרי מת לענין שאין הכהן רשאי להיות צאהו ועיין ירושלמי פ"ג דמיר ה"ם בשו"ק שמתה ע"ד רבינו היראים דלפ"ז למה אמרו בירושלמי שם ואחייא דר"ש בר ווא כרשב"ל הא אפי' כר' יוחנן אחייא וכו"ע ואני אומר שרבינו מפרש בירושלמי שמעון בר ווא מידמך הוה אמר כשהיה גוסס הא נפיקא מכל וזה נפיקא מכל פלוגי כהן יא' מכלן שימות תיכף אבל בשעת גסיסה היו הכהנים עומדים שם מדיהם מזהו עליהן בשעת גסיסה ולפי"ז שפיר אמרו אחייא דר"ש בר ווא כרשב"ל ור"ל ואליבא דרבי דבמוחם עד שימות אין גוסס לא דאילו לר' יוחנן אפי' לרבי אסור כשהוא גוסס כמו אליבא דרבנן דאין ביניהם אלא משמעות דורשין ואפשר דמש"ק קאמר רבינו והנהוג היתר בגוסס לא הפסיד לדפירושו בירושלמי משעה רב כרבי אליבא דרשב"ל דאין כהן מזהר על הגוסס והאו"י ח"צ סי' תכ"ו הביא הך בירושלמי ומעשה רב לראים שכהן מזהר על הגוסס ולפמ"ש כפי' הירושלמי לדעת הרא"ם משם ראים להחיר ועיין ב"מ ק"ד ב' תוד"ס א"ל והש"מ שם ח' שהיה גוסס וכן משמעות הוזהר פ' ושלח עלה קע"ה א' עיי"ש ומוציא שם בפסוק לשון מיתה ג"כ הרי כדברי רבינו דאף במוחם יתפרש גם על הגוסס חולס ח' הש"מ לא א"ס לדעת האחרים לכהן לפמ"ש לגוסס וי"ל דהיינו דוקא גוסס שמשועד למות כרוב גוססין למיתה משא"כ בזה דלחלו שבה להחיות ודו"ק ועיין שו"ת נפש חיה ח' אהע"י סי' ג' . (ט) מדתקן פ"א דהלכות מ"ו אדם כו' וכו"ה בזה"ל ה' עומאה וקשה לי דע"כ ל"ג במשנה ואפילו צלוב דא"כ מאי מתירין ביצמות ק"כ ב' אמר אביי ל"ק הא רשב"ל הא רבנן דמה יענה לצלוב שמשנה דהלכות דקשה ג"כ למשנתנו דיצמות שם ונצטוב לכ"ע אין מעידין כמבואר בברייתא ועיין בהכות ד' שאלו ליו"ד סי' ש"ע שמתה על ג' בזה"ל שהשמיט מהמשנה ואפי' גוסס ומה עיקר הקושיא ולא הרגיש במש"כ הבה"ג ואפי' צלוב דקשה ג"כ כ"ל אולם לפמ"ש התוס' שם ביצמות ד"ה למימרא דגוסס שמשנה גוסס שהוא מגוייד וה"ק ואפי' הוא מגוייד ואפי' זה המגוייד גוסס וכן פי' הרישב"ל שם א"כ ה"ע י"ל ל"ג בזה"ל ואפי' צלוב דפי' ואפילו זה המגוייד צלוב וא"ש . וראיתי בכו"ה גינת ורדים למהר"ל הל"י